

EDINOST

Izšla vsak dan, udi ob nedeljah in praznikih, s jutraj. — Uredništvo: ulica sv. Frančiška Asiškega št. 20, I. nadstropje. — Dopolni naj se pošiljajo uredništvu. — Neplačljiva pisma se ne sprejemajo, rokopisi se ne vračajo. — Izdajatelj in odgovorni urednik: Stefan Godina. — Lastnik konsorcijske lista: Edinost. — Tisk: tiskarna Edinost. — Naročnina: zneska na mesec L 3.—, pol leta L 19.—, v celotno leto L 36.—. — Telefon uredništva in uprave št. 11-57.

Iz Jugoslavije.

Valutno vprašanje.

BELGRAD, 5. Člani valutnega odbora iz naših novih pokrajin so odpotovali v Zagreb, oz. v Ljubljano, da se še enkrat posvetujejo s tamšnjimi finančniki o predlaganem zedinjenju kune in dinarja v enoten novac. Sodi se, da ta predlog na Hrvaškem ne bo zadal na tako obšuten odpor, kakor v Sloveniji.

Nov predlog.

BELGRAD, 5. Izvedeli smo, da je naša država izplačala nov predlog 50 milijonov frankov. Do tega smo prejeli od Angleške 25 milijonov in ravno toliko od Francije.

BELGRAD, 5. »Politika« javlja iz Pariza 30. decembra: Razgovori glede predloga, ki jih vodi naša finančno-gospodarska komisija že 15 dni z reparacijsko komisijo pariške mirovne konference, so že 5 dni ustavljeni. To znači, da so razgovori prekinjeni in da se ne bodo nadaljevali. Prekinili so se zato, ker morata člana naše misije gg. Drasković in Stojanović pričakovati od belgijske vlade naknadnih instrukcij o koncesijah, ki jih vrhovni svet zahteva za Avstrijo, spajajo na ta način dve popolnoma ločeni vprašanji. Instrukcije iz Belgije še niso prišle, toda se pričakujejo v najkrajšem času, tako da bodo naši delegati mogli v ponedeljek prisostvovati seji reparacijske komisije in na njej pojasniti stališče naše vlade. Po verodostojnih informacijah, obstoji največja težkoča v tem, da reparacijska komisija ne soglašala s tem, da se popolnoma ugodno zahtevam naše misije, kar se tiče višine avansa. Obnovljena komisija sedaj še ne soglašala s tem, da se odobri celokupna svota 2 milijard frankov, nego ponuja manjši svoto. Poleg vsega tega so naši merodajni krogi uverjeni, da se razgovori zaključijo za nas povoljno najdalje do srede. »Politika« pristavlja k temu: Pri predsedniku ministrskega sveta se je oglašil danes Grenard, uradni poslov francoskega poslanstva v Belgiji; zdi se, da je vprašanje o prioriteta Srbije pri obnovi in vojni odškodnini popolnoma propadlo. V imenu predloga dobi Jugoslavija sedaj 100 milijonov frankov, kasneje pa dobi še 5% celokupne svote, ki jo bo plačala Nemčija in Avstrija. Vprašanje je le, kdaj bo Nemčija mogla plačati 300 milijard.

Posojilo v Ameriki.

BELGRAD, 5. »Pravda« javlja: Vprašanje o najetju posojila v Ameriki se ne bo moglo rešiti, preden se ne reši vprašanje odškodnine in ratifikacije miru. Zanimljivo obznanje uradna ameriška ponudba za posojilo 100 milijonov dolarjev.

Pred volitvami v Sloveniji.

BELGRAD, 5. »Beogradski Dnevnik« piše: V vsej Sloveniji se čuti prodovolitveno vrvenje. V Sloveniji se bodo začetkom leta vršile občinske volitve. Interesantno je, da je za bodoče volitve v Sloveniji izbran sistem splošne volilne pravice, kar dokazuje, da se bo mogel narod svobodneje in v večjem številu udeleževati volitev občinskih funkcionarjev. Na ta način bo podana splošna podlaga, po kateri se bo moglo ustvariti merilo za predstojajoče volitve za konstituantno.

Odprava vladnega poverjenstva na Cetinju. BELGRAD, 5. Zdi se, da so v črnogorskih političnih krogih govorili o ukinitvenju vladnega poverjenstva na Cetinju. Vse kaže, da so vladnemu poverjenstvu na Cetinju šteti zadnji dnevi.

Za prehrano in obnovo Bosne.

SARAJEVO, 5. Ministrstvo za prehrano in obnovo zemlje je odsek za prehrano in obnovo v Sarajevu nakazalo 15 milijonov kron. 5 milijonov kron naj se odda konzumnim organizacijam kot brezobrestno posojilo za leto dni; 10 milijonov kron pa naj bo za obratno glavnicu odseka za prehrano in obnovo. Poleg tega je odsek za prehrano odločeno 900 tisoč dinarjev kot mesečna dotacija z naslovom istega obratnega kapitala.

Dr. Cvijić v Belgradu.

BELGRAD, 5. Dr. Cvijić, ki se je pred par dnevi vrnil iz Pariza, je večeraj posetil predsednika Davidovića in ga informiral o svojem delu na mirovni konferenci. Znano je, da je prof. Cvijić predložil vrhovnemu svetu izjavo o narodni razdelitvi v Baranji.

Dr. Ploj v Belgradu.

BELGRAD, 5. Dr. Miroslav Ploj, bivši svetnik vrhovnega upravnega sodišča v Avstriji, bivši predsednik jugoslovenske poslanske kluba, sedanjí predsednik likvidacijske komisije na Dunaju, je kot član jugoslovenske delegacije v uradnih poslih bil 15 dni v Belgradu. Dr. Miroslav Ploj je posetil predsednika vlade Davidovića in mu poročal o delovanju komisije.

Država SHS dobi Pečuške rudnike za pet let. ZAGREB, 5. »Jutarnji List« poroča iz Pariza: Razgovori glede koncesij za našo državo se bližajo svojem koncu ter se bodo končali naši državni v korist. V kratkem bo izdal vrhovni svet svoj odlok glede avansa. Naši državni se bodo prepustili v eksploatacijo pečuški premešalniki da uredi svoj promet. Naša država bo imela rudnike v svoji upravi pet let, ne bo pa imela pravice okupirati teh pokrajin. Sedaj se vrše pogajanja ali naj se računa ta rok od onega trenutka ko je bilo premije sklenjeno ali pa od trenutka ko je vrhovni svet o tem vprašanju odločil.

Zadnje izjave o jadranskem vprašanju.

ZAGREB, 5. »Jutarnji List« od nedelje prinaša baje iz krogov zunanega ministristva tole izjavo: Odgovorni šefi vlad v zaveznikih deželah so obrnili splošni interes na svoje izjave, ki so jih dali zadnje dni v parlamentih, da je došel jadranski problem tako daleč, da je upati neposredno na njegovo rešitev. Mi smo sprejeli te izjave z največjim zanimanjem ter

so našle izjave najjačji odmev v naši politiki in v najbližjih krogih. Naše zanimanje je tem večje, ker nam ni znana vsebina zadnje note Italiji izročene s strani Amerike, Angleške in Francoske. Izjave Clemenceaua in Lloyd Georgea so ostale brez nadaljnjega odmeva, ker imata obe izjavi skozinsko korektno formo. Največ smo pričakovali od izjave predsednika italijanske vlade, toda tudi Nitti ni odkril zavese, dasiravno so bile njegove besede zelo pomirljive ter so kazale željo po sporazumu. Upravičena je domneva, da so vse te besede Nitti prazne fraze s ciljem, da napravijo dober vtisk v krogih vrhovnega sveta. Nitti in Scialoa zahtevata sedaj, da se vzdrži italijanstvo Reke. Niti eden niti drugi pa ne pove s čim bi se Italijani zadovoljili.

Rešitev reškega vprašanja.

NEW YORK, 5. »New York Times« poročajo: Italijanski ministrski predsednik Nitti je na svoje potovanje v Pariz in London vzletel seboj popolnoma korektno predloge za rešitev reškega vprašanja. Prebivalstvo Reke je že jasno pokazalo, da se strinja s temi predlogi. D'Annunzio je izgubil vseh svoj dosedanj vpliv na Reki; prebivalstvo ga noče več podpirati. O besedilu novih predlogov se še ne ve ničesar, vendar je splošno mnenje, da jih bo vrhovni svet sprejel. Vloga, ki jo bo pri reševanju jadranskega vprašanja igrala Grška, še ni popolnoma znana. Vendar je skoro gotovo, da se bo v načelu strinjala z ureditvijo, ki jo bo predlagal Nitti.

Jugoslovensko-romunska pogodba.

BUKAREŠTA, 5. Brzjavna agentura Dacia javlja: Vlada bo te dni pričela pogajanja z Jugoslavijo glede banatskega vprašanja. Govori se, da so Srbi pripravljene, dovoliti Romunom precejšnje koncesije.

Naši ujetniki na Francoskem na poti v domovino.

BELGRAD, 5. Pariški dopisnik »Epoke« poroča, da se je energičnemu nastopu naše vlade posrečilo doseči pri zaveznikih, da bodo spustili v kratkem na svobodo jugoslovenske vojne ujetnike, ki se nahajajo na njihovem teritoriju. V Franciji se po ujetniških taborih že zbirajo transporti jugoslovenskih vojni ujetnikov in se koncentrirajo v bližini Marseillesa, od koder bo kmalu odšel prvi transport in sicer v Dubrovnik.

Vešovičeva zarota.

BELGRAD, 5. Pod naslovom »Vešovičeva zarota« piše »Politika«: Po informacijah, ki smo jih danes prejeli z merodajnega mesta, je bivši general Vešović

goro. Hkrati je bil odposlan tudi kapetan Mladenac z večjo svoto denarja za potrebe upornikov. Vsa ta podla intriga Vešovića je bila odkrita, toda se iz posebnih razlogov podrobnosti ne smejo objavljati, ker bi to škodilo prestolnici. Napadi, ki se vrše te dni na naše ozemlje v Črnigori so delo zarote, ki ji načeljuje major Lazović. To je tisti človek, ki je dal leta 1909. streljati po odredbi kralja Nikite Džinovića, Račića i. dr. in v takozvani kolačinski aferi. Lazović, za katerega je znano, da je bil v zvezi z Vešovićem, je poskušal pobuniti posadko v Podgorici, kar pa se mu ni posrečilo.

BELGRAD, 5. Podpisala se je naredba o naših prostovoljcih. Za prostovoljce se smatrajo vsi oni prebivalci naše kraljevine, ki so vstopili do 18. novembra 1918 v srbsko vojsko in tankaj služili do demobilizacije. Za prostovoljce in invalide predvideva novi zakonski nalet razne ugodnosti, ki so zajamčene v tem zakonu.

Eksplozija v Belgradu.

BELGRAD, 5. »Epoha« javlja: Uradno se naznana, da je preiskava po eksploziji dne 15. pr. m. dogodila, da se niso uvaževali predpisi glede shranitve in uporabe eksplozivnih tvarin.

Oškodovanci pri sarajevskih izgrelih 1. 1914. SARAJEVO, 4. Prošlo nedeljo so se v dvorani »Srbskega doma« zbrali vsi, ki so trpeli pri izgrelih leta 1914. škodo. Tudi provinca je odposlala v Sarajevo svoje zastopnike. Zborovanje je imelo namen, najti način, kako bi se izpolnile zahteve oškodovanih, katerih je jako mnogo.

Društvo javnih nameščenecv v Zagrebu razpuščeno.

ZAGREB, 4. »Narodne novine« prinašajo naredbo bana o razpustu društva javnih nameščenecv. V razlogih o razpustu se navaja, da je vodstvo tega društva prekorajilo v društvenem zakonu označene meje svojega delokroga, radi česar se razpušča.

Za zaščito beguncev.

LJUBLJANA, 5. Glasom naredbe deželne vlade za Slovenijo od 22. decembra pr. l. št. 626, objavljene v »Uradnem listu« od 30. decembra št. 185 se je pri predsedništvu deželne vlade za Slovenijo ustanovil poseben, neposredno predsedniku deželne vlade podrejen urad za zaščito beguncev v Ljubljani. Njega področje se razteza na vse ozemlje deželne vlade za Slovenijo. Na ta urad so prešli vsi posli predsedništva deželne vlade in poverjeništa za socialno skrbstvo, ki se nanašajo na zaščito beguncev in izseljencev z jugoslovenskega ozemlja, zasedenega po Italijanih in Avstriji. Ta urad za zaščito beguncev in komitaja za mirovno konferenco, katerima načeluje okrajni glavar g. dr. Vodopivec, sta se preselila iz poslopja deželne vlade na Turjaški trg št. 3. II. nadstropje.

Izpremembe na južni železnici.

LJUBLJANA, 3. S 1. januarjem se je izpremembi voznih red Simon Orient-ekspresnega vlaka in se je uvedel nov brzovlak med Ljubljano in Belgradom. Po novem voznem redu odhaja Orient-ekspres iz Logatca ob 3. uri 51 min. in pride v Ljubljano ob 4.44. Iz Ljubljane odhaja ob 4.56 in pride v Zidamost ob 6.20. Odhod iz Zidamost ob 6.40, prihod v Zagreb na državni kolodvor ob 8.30. Dalje odhod ob 9 in prihod v Sisak ob 10.4, odkoder odhaja ob 10.14. — V nasprotni smeri pride Orient-ekspres v Sisak ob 19.16 in odhaja ob 19.24. Prihod v Zagreb na državni kolodvor ob 20.24, odhod ob 21. Prihod v Zidamost ob 22.53, odhod ob 23.19. Prihod v Ljubljano ob 24.43, odhod ob 24.53. Prihod v Logatec ob 1.43, odhod proti Trstu ob 3. uri. — Orient-ekspres ima od 1. januarja samo spalne in jedilne vozeve, tako da odpadejo tudi vozovi prvega razreda. — Novi brzovlak Ljubljana—Belgrad vozi po naslednjem voznem redu: Odhod iz Ljubljane ob 20.21. — V nasprotni smeri pripelje brzovlak Belgrad—Ljubljana v Sisak ob 1.6 ter odhaja proti Zagrebu ob 1.14. Prihod v Zagreb na državni kolodvor ob 2.10, odhod ob 3. uri. Prihod v Zidamost ob 4.50, odhod ob 5.15. Prihod v Ljubljano ob 6.37. Ta dva nova brzovlaka imata samo vozeve prvega in drugega razreda. S 1. januarjem je odpovedalo zagrebško ravnanje državnih železnic dosedaj vozeč brzovlak št. 5801 in 5802 med Zagrebom in Belgradom. — Osební vlak št. 36 na progi Ljubljana—Celje ne vozi več. Namestu njega pa vozi vlak št. 38 b, ki odhaja iz Ljubljane ob 4.15, torej pol ure prej, kakor dosedanjí vlak št. 36. Goričmenjeni novi brzovlak je odšel prvičkrat iz Ljubljane dne 1. januarja 1920.

Dolenjske železnice.

LJUBLJANA, 5. V torek se je pod predsedstvom dvornega svetnika Šuklja vršil izredni občni zbor dolenjske družbe »Dolenjske železnice«, ki je v glavnem veljal izpremembi tarif. Občni zbor je sprejel to izpremembo. § 3 se odelj glasi: »Akcijska družba ima svoj sedež v Ljubljani.« § 7. »Razglašiti, katere od daja družba v zmlu pravil, razglase se pravčasno z enkratno objavo v »Uradnem listu« za Slovenijo. Razen tega se morejo družbeni razglašiti objaviti tudi v onih listih, katere doboči upravni svet, med katerimi mora biti zlasti eden v Ljubljani izhajajoči časnik.« — Nadalje je občni zbor sprejel resolucije, ki pozivljajo upravni svet, da za prihodnji občni zbor izpremeni družbena pravila v tem zmlu, da se ostali paragrafi pravil prilagodijo državnopravnemu in dejanskemu položaju družbe; da se preskrbi slovensko besedilo družbenih pravil; tako prirejena pravila naj se prihodnjemu občnemu zboru predložijo v prelet in potrdilo. Resolucije naročajo nadalje upravni svet, naj se pogaja z vlado kraljevstva SHS v svrhu, da se preskrbi nova obratna pogodba, da se pregleda in iznova uredi pogodba radi dobave premoaga in da se zakonitim potom reši preteče vprašanje družbenega odavčenja. Slednjič se naroča upravnemu svetu naj nemudoma prične pogajanja z ostalimi zasebnimi, ozir. deželnimi železniciami v Sloveniji v tej smeri, da se z dolenjskimi železniciami »fuzionirajo v eno železniško družbo s skupno upravo.« — Nato prečita ravnatelj deželnih uradov Zamida v imenu deželne vlade nastopno izjavo: Deželna vlada za Slovenijo pozdravlja premeštev sedeža dolenjske družbe »Dolenjske železnice« na domača tla, želeč, da bodi njeno delovanje uspešno in vedno prikladno interesom naše države. Dolenjske železnice so bile zgrajene s požrtvovalnim sodelovanjem mnogih občin, kreditnih zavodov in zasebnikov, ki so podpisali znatne zneske za glavninske delnice. Tako so prevzeli Kranjska hranilnica za 100.000 gld, ljubljansko mesto, Trboveljska premoagokopna družba in knez Auersperg vsak za 50.000 gld. glavninskih delnic; 350.000 gld. pa so podpisale razne občine in privatniki. — Glede glavninskih delnic so nastale l. 1913. gotove difference, obstoječe v tem, da je bivša avstrijska država na podlagi sklepa občnega zbora Dolenjskih železnic dne 19. maja 1913 prvotne koncesijske listine premeštila v sledečih točkah: 1. Koncesijska doba 90 let je bila skrajšana na 75 let, torej za tistih 15 let, ki so imele služiti v amortizacijo glavninskih delnic; 2. Avstrijska država je prevzela obrat na Dolenjskih železnicih na svoj račun proti plačilu zakupne rente, katere je služila samo za potrebe njene v svrhu obrestovanja in amortiziranja prioritarnih obveznic. Za glavninske delnice torej ni nič preostalo. 3. Država je lahko vsak čas Dolenjske železnice prevzela v svojo last, ne da bi kaj drugega plačala, nego v isti dobi se nepopolnane prioritete. — Glede na te spremembe, po katerih so bile glavninske delničarjem odvzeta po prvotni koncesijski listini in prvotnih pravilih ustanovljena zagotovila, in uvažuje, da je odstraniti vse, kar bi utvarilo uspešen nastop zasebnega, zlasti pa občinskega in hranilničnega kapitala pri gradbi novih železnic in pri občinskih nadgraditvah.

splohi, s strani deželne vlade, ne bo zadržka, da se revidira pogodba, ki jo je upravni svet Dolenjskih železnic leta 1913. sklenil z bivšo avstrijsko državno železniško upravo. Pri tem bo seveda upoštevati, da pridejo v skladje interesi države in glavninskih delničarjev. — Stojec na tem stališču zagotavlja deželna vlada svojo naklonjenost domači družbi. — Izredni občni zbor je predloge upravnega sveta in predlagane resolucije enoglasno sprejel.

Francoski nakup živil v Jugoslaviji.

DUNAJ, 5. »Wiener Allgemeine Zeitung« poroča iz Pariza: Z ozirom na vesti, da bo Francija nakupila v Jugoslaviji večjo množino živil, se zatrjuje, da se namerava tako zagotoviti preskrba Nem. Avstrije z žitom do prih. zetje. Francija si bo pridržala od tega žita samo oni prebitek, ki presega potrebo Nemške Avstrije.

Slika italijanskega kralja v šibeniških sodnih uradih.

SPLIT, 5. Predsednik okrožnega sodišča v Šibeniku je zahteval preko predsednika prizivnega sodišča v Zadru od guvernerja Milla dovoljenje, da sme uradne sobe okrasiti s slikami italijanskega kralja in kraljice.

Iz Madžarske.

Jezikovna naredba na Madžarskem. BUDIMPEŠTA, 5. Minister za bogočastje in pouk Haller je izdal naredbo, ki določa, da se ima v občinah, kjer n. pr. žive Nemci, Hrvati ali kak druga narodnost, vršiti pouk v jeziku naroda, ki je v večini.

Izvršitev smrtnih obsodb.

BUDIMPEŠTA, 5. V ponedeljek ob 8 je bila izvršena obsodba obtožencev v procesu dr. Evgena Laszloja in tovarišev. Med njimi je tudi Oton Klein-Korwin, za katerega je določil Čišerin talce med vojnimi ujetniki Madžarji v Rusiji.

BUDIMPEŠTA, 4. Devet smrtnih obsodb, ki jih je bila kurija potrdila, je bilo v ponedeljek predpoldne na dvorišu vojaške kaznilnice izvršenih na Margaretinem otoku.

Avstroogrška banka.

BUDIMPEŠTA, 5. Uradni list objavlja vladno naredbo, s katero se privilegij avstroogrške banke podaljšuje za nedoločen čas.

Madžari proti Romunski.

VELIKI BECKEREK, 5. Bukareška agencija »Dacia« javlja: Ugotovljeno je, da vrši ogrska vlada vojaške priprave proti Romuniji. Napad se pričakuje prihodnjo pomlad, na vsak način pa še preden bi mogli Romuni porabiti čas za notranjo konsolidacijo. Obenem organizira ogrska vlada odbor z nalogo, širiti boljševsko idejo med vrstami romunskih vojakov. Kar se tiče intencij ogrske vlade v mirovnem vprašanju, se poroča, da bo Madžarska mirovno pogodbo pač podpisala, vendar pa da je ne bo izvajala.

Boljševsko gospodarstvo.

BUDIMPEŠTA, 5. Madžarski dopisni urad javlja: Kakor poročajo listi, je policija aretirala bivšo tajnico Otona Korwina-Kleina, Margareto Barany; Pri njej so zaplenili 870.000 kron modrega denarja. Izjavila je, da je poletila dobila od vsake tajnika Bele Kuna 1.150.000 kron. Manjkajoči znesek je porabila.

Odhod madžarske delegacije v Pariz.

BASEL, 5. (S.) Iz Budimpešte poročajo: Del madžarske mirovne delegacije odpotuje pod aponjevljenim predsedstvom danes v Pariz, kjer ji izroči predsednik mirovne konference mirovne pogodbe. Zaradi velikih stroškov vsled slabe valute ter zaradi omejene brzajoyne zveze med Parizom in Budimpešto je vlada sklenila, da se delegacija povrne v Budimpešto in da ostane v Parizu samo nekoliko delegatov v svrhu vzdržanja zveze. V Budimpešti se bo med tem pripravil načrt za odgovor; tako bodo imeli vsi merodajni politični krogi priložnost, da zavzamejo stališče naprant mirovnemu vprašanju. Delegate bodo spremljali tajniki in prevajalci.

Angleški poverjenik v Budimpešti.

LONDON, 5. (S.) Naznanja se imenovane sira Thomasa Feunonta Hobla za angleškega poverjenika v Budimpešti. On bo vodil vse posle do vzpostavitve diplomatskih odnosov z Madžarsko.

Iz Romunske.

Uvoz živil iz Romunske.

DUNAJ, 5. Podpis mirovne pogodbe v St. Germainu po romunski delegaciji v Parizu je omogočil direktna pogajanja med Avstrijo in Romunijo. V Bukarešti se je napotila avstrijska delegacija, obstoječa iz več članov prehranjevalnega urada, da se pogaja o uvozu živil v Avstrijo.

Ratifikacija romunskih aneksij.

BUDIMPEŠTA, 5. Brzjavna agentura »Dacia« javlja: Zbornica je imela v torek velevažno sejo, na kateri so ratificirali kraljevo naredbo, glede spjitve vseh osvoboženih romunskih ozemelj z združenim kraljestvom.

Romunska zbornica.

BUKAREŠTA, 5. Romunski tiskovni urad poroča: Romunska poslanska zbornica šteje 563 poslancev, od katerih je bilo 241 izvoljenih in stari Romuniji, 283 na Sedmogorskem in v Bukarešti, 92 v Besarabiji in 26 v Bukovini. Senat šteje 237 članov. K tem pride še princ Karel, dalje romunski metropolit in škofje ter zastopnik evangelijskega veroizpovedanja.

Iz Bolgarske.

Obsedno stanje na Bolgarskem.

KOLOS, 5. Romunska brzjavna agentura »Dacia« poroča: Po poročilih iz Sofije se v vsej Bolgariji vsled dražnje živil in oblačil prglasila splošno stavko. Vlad je v vsej državi prglasila obsedno stanje.

BUKAREŠTA, 5. Brzjavna agentura »Dacia« poroča: Iz Sofije javljajo, da po postrili obsedno stanje. Vode komunistov so bili aretirani in izročeni vojnim sodiščem. Od 5. popoldne je vsak promet na cestah prepovedan.

Iz Avstrije.

Odpor proti Dunaju.

DUNAJ, 3. »Neues Achtehrblatt« poroča: V tukajšnjih političnih krogih govorijo o načrtu, da bi odpor avstrijskih dežel proti Dunaju zlomili s tem, da se pritegne več zastopnikov dežel v vlado. Taka vlada ne bi izpremenila ničesar v dosedanjem koalicijskem razmerju.

Preskrba Avstrije s premoagom.

DUNAJ, 5. Kakor poročajo listi iz diplomatskih virov, je francoska vlada vsled odgoditve praških posvetovanj glede preskrbe premoaga v Avstriji sklenila v svrhu, da v najkrajšem času odpomore pomankanju premoaga v Avstriji, poslati nemudoma na Čehoslovaško 5000 vagonov samo za prevoz premoaga v Avstrijo. Razen tega bo poslala v Avstrijo francosko komisijo za nadziranje pošiljanja vagonov in premoaga v Avstrijo.

Iz Čehoslovaške.

Čehoslovaški bankovci.

PRAGA, 5. Kakor poroča »Narodni Politika« je dospelo iz Amerike za polgrodno milijardo čehoslovaških bankovcev po 1000 kron. Nadobavljeni 1000kronski bankovci v znesku za pol milijona se bodo pozneje uporabili za izmene z obrabljenimi.

Češko-romunska trgovska družba.

PRAGA, 5. Kakor se govori, se osnuje češko-romunska trgovska družba, kateri bi pristopile tudi nekatere praške banke. Namen te družbe je, omogočiti medsebojno trgovino.

Konvencija o letalskem prometu.

PARIZ, 5. Poslanik čehoslovaške republike Osuski je podpisal v imenu svoje vlade konvencijo o letalskem prometu.

Čehoslovaški poslanik v Berlinu ni odstopil.

PRAGA, 5. (S.) »Venkov« zatrjuje, da je dobil zanesljive vesti, da je vest o demisiji čehoslovaškega poslanika v Berlinu neutemeljena.

Volitve v narodno skupščino.

PRAGA, 5. (S.) »Naše Slovo« piše, da se bodo vršile volitve v narodno skupščino 7. marca, na dan Masarykove sedemdesetletnice.

Iz Rusije.

Spor med Letonsko in Livonsko.

PETROGRAD, 5. Finski listi javljajo, da se je razmerje med Letonsko in Livonsko zelo poslabšalo in da je pričakovati očitnih sovražnosti.

Monarhistična zarota na Ruskem.

AMSTERDAM, 5. Po brezličnih poročilih iz Moskve so zasledili v guberniji Pensi monarhistično organizacijo. Na povelje izredne komisije so ustrelili 35 oseb.

Iz Poljske.

Poljski državni dolgi.

VARSAVA, 5. Notranji dolg poljske republike je v prvem letu njenega obstoja narasel na 4 in pol milijarde mark, dočim znaša zunanji dolg 5 milijard 728 milijonov.

Dunajski socialisti za madžarske boljševike.
DUNAJ, 5. Kakor poroča »Arbeiter Zeitung«, je konferenca dunajskih zaupnikov socialdemokratske stranke sklenila izreči preganjane ogrskega proletariatu svoje simpatije ter naročiti izvrševalnemu odboru, da kar najhitreje izvrši močno akcijo, da prepreči, da bi se nadalje krvave obdobje izvršile nad proletariatom. Pozvali bodo bratske stranke vseh držav in dežel, da s poudarkom dvignejo svareči glas proti krvavemu preganjanju sodrugov na Madžarskem.

Mesto banditov.

ŽENEVA, 5. »Tribune de Geneve« javlja z Dunaja: Dunaj je danes po banditih najbolj vznemirjena prestolnica. Povsod vlada nered. Nikjer človek ni varen. Vlada je nezmožna, da bi napravila red in preprečila nerednost, ki se dan na dan množi. Ni je, da se ne bi izvršil roparski umor ali napad. Zlasti se množe žepne tatvine po kolodvorih. Mnogo kolodvorskih nameščenec je v zvezi z zločinci, ki množkrat nastopijo v uniformah, da svoja hudoledna lažja izvajajo.

Mirovna konferenca.

Sporazum z Nemčijo dosežen.

PARIZ, 5. (S.) Besedilo formule glede vprašanja potopitve nemškega brodoma v Skapaflovu je bilo danes popoldne izročeno Lersnerju. Z nemskimi delegati se je dosegel končno sporazum, in sedaj ne stoji ratifikaciji mirovne pogodbe več nič na poti; ukrepi mirovne pogodbe so v glavnem zajamčeni. V soboto, 10. t. m., se izmenjajo ratifikacije.

Posvetovanje vrhovnega sveta o razmerah v Avstriji in o nemških vprašanjih.

PARIZ, 5. (S.) Madžarska delegacija pride v Pariz četrtega ali sedmega januarja. Vrhovni svet je odobril Louchereaujevo formulo, s katero se določa dogovor, ki je bil sklenjen z nemško delegacijo glede odškodnine za polopitve brodoma v Skapaflovu. Louchereau je nato opozoril vrhovni svet na kritične razmere v Avstriji, kjer bodo vse zaloge živih izrpanje zadnjega t. m. Ob priliki Rennerjeve prisotnosti v Parizu je vrhovni svet sklenil, da da Avstriji živila na razpolago, toda živila se niso mogla poslati, ker Francija, Anglija in Italija niso dale na razpolago svote v dolarjih za nakup živin v Ameriki; Zedinjene države niso še odgovorile na prošnjo za posojilo glavnice v svrhu tozadevnega nakupa.

Vrhovni svet je poslal nemško noto glede izdelovanja aeronavtičnega materiala in ureditve zračne plojbe zavzočniški komisiji v Berlinu, kateri predseduje angleški general Maistermann.

PARIZ, 5. (S.) Listi pišejo, da govori formula, ki jo je odobril vrhovni svet, o takojšnji izročitvi 192 tisoč ton plovbnega materiala. Zavezniki izjavljajo, da so pripravljeni znižati svoje zahteve. Vse te podrobnosti se vključijo v pismo, ki je Clemenceau izročil Lersnerju po ratifikaciji. Danes odobrena formula se izroči popoldne Lersnerju. Izmenjavo ratifikacij ovirajo sedaj samo še priprave za uveljavljanje mirovne pogodbe. Upa se, da bodo te priprave dokončane še pred koncem tega tedna. Vrhovni svet je sklenil obrniti se še enkrat v južno prošnjo do Zedinjenih držav, naj dovolijo posojila za nakup živin za Avstrijo.

Vprašanje izročitve nemškega plovbnega materiala.

PARIZ, 5. (S.) Louchereau, Dufasta in von Lersner so imeli pogovor, na katerem so ponovno razpravljali o vprašanju izročitve nemškega plovbnega materiala. Poznanja so imela precej uspeha, o katerem bo jutri razpravljali vrhovni svet pod Clemenceaujevim predsedstvom.

Patok pri Clemenceauju.

PARIZ, 5. (S.) Clemenceau je sprejel popoldne Pateka, poljskega ministra znanjih stvari.

Nittijev prihod v Pariz in odhod v London.

PARIZ, 4. Danes ob 2'35 je prispel italijanski ministrski predsednik Nitti. Na postaji so ga pričakovali člani italijanske delegacije in poslanstva. Bil je prisoten tudi Clemenceau, s katerim se je Nitti pristočno pozdravil. Nitti bo imel popoldne dogovor s Clemenceaujem, a jutri odpotuje v London.

PARIZ, 4. (S.) Nitti je imel popoldne dolg pogovor s Clemenceaujem.

PARIZ, 5. (S.) Nitti in Scialoja sta odpotovala v spremstvu markiza della Torre v London.

LONDON, 5. (S.) Nitti in Scialoja sta prišla v Charing Cross ob 20. Na postaji sta si Nitti in Lloyd George pristočno stisnila roki. Bila sta prisotna tudi lord Curzon in italijanski pešaniški s poslanstvenim osobljem.

Nitti optimist.

PARIZ, 5. (S.) Nitti je sprejel snovi nekoliko zaupnikov tiska. »Nasel sem vašega ministrskega predsednika bolj živahnega nego kedaj prej«, — je rekel Nitti — »popoldne sem bil nekoliko ur z njim, in najin pogovor je bil zelo pristen. Prepričan sem, da nam Francija gotovo ne bo delala težav.

PODLISTEK

Za staro pravdo.

Avugst Senoa: Seljačka buna. — Zgodovinska povest iz XVI. stoletja.

»Optime, spectabilis domine,« se je nakremžil podban, a mali pijani očesi ste se mu pri tem svetilkali kakor jabezcu. »Seveda, ško... škorpjoni! Tega jim treba, tega! Mari nismo mi gospoda?«

»Kraljevska komora mi je poslala na vrat tistega lopova Grdaka, ki mi hodi po hiši kakor jež. Ali naj! Ze podkurjam jaz temu komorskemu ogleduhu, da od samega glavobola pobegne, ter poskrbim, da me moji požunski prijatelji rešijo te kuge.«

»Optime dixisti,« se je zasmel pijani podban.

»Ali, amice, frater,« je vprašal Taht, »ali si žul, kdo bo ban?«

»Ne — nič,« je zajecjal Fortić.

»Vsak dan se čujejo drugačni glasovi. Sedaj se govori o tem, sedaj o drugem; ti novi bani sastejo iz zemlje kakor gobe preko noči. Sku-

Na vprašanje urednika »Echo de Paris«, ali bo Italija odgovorila na noto, ki se je izročila Scialoji v Londonu, je odgovoril Nitti: »Veliko se je govorilo o tej noti, ki ni nič drugega nego zgodovinsko poročilo o pozajajnih glede rešitve in jadranskega vprašanja. To morje in to ozemlje ima samo zelo majhno gospodarsko in trgovsko važnost. Italija, velebit, bo rastle in bo imela po nekoliko letih 50 milijonov prebivalcev, ki se bodo morali razširiti po večjem ozemlju; Italija se bo morala razširiti po Sredozemskem morju.«

Uredniku »Matina« je izjavil Nitti: »Smatram, da sem popolnoma dovolj pojasnil Clemenceauja, da te vprašanje, ki nas skrbi, povsem sentimentalnega značaja. Reka, ki je z gospodarskega stališča malenkost, je tiki simbol, ki pomenja, da ni bila vojna zastoj, vojna, katero smo, kakor sem vedno naglašal, sami hoteli in nam ni bila vstijena. Če bi narod videl, da vojna ni dala Italiji, kar je od nje pričakovala, bi se obrnil proti nam in nas vprašal, čemu 500 tisoč mrtvih.«

Nekemu uredniku lista »Petit Journal« je Nitti potrdil svoj optimizem. »Upam — je rekel — da bo šlo vse dobro; ne pridemo v zagato zaradi vprašanja, ki je, če se promatra s praktičnega stališča, podrejeno važnosti.«

Uredniku lista »Journal« je izjavil italijanski ministrski predsednik, da se je v zadnjem času pridružila skrbem zaradi rešitve vprašanja tudi skrb zaradi stavk in težavne prehrane, toda razmere da so se sedaj zelo izboljšale: posojilo 15 milijard, s katerim se namerava izboljšati državne finance, je zajamčen uspeh. Nadeja se izjavil, da so bile vesti o izgreduh v Italiji zelo prebitane, ker revolucije ni bilo nikjer. Nitti je naglašal, da ima Italija velike načrte in da jih udeleži, toda da to je potreben čim prejšnji konvencionalni mir in dokončanje one moralne pobitosti, ki tlači vse narod pri misli, da se je morda žrtvoval zastoj. O carigradskem vprašanju ni hotel podati nikakoli podrobnih izjav; izjavil je samo upanje, da ostane Italija in Francija vedno zedinjeni, kar je v vzajemnem interesu. Premislite — je zaključil Nitti — da ima naš narod 40 milijonov duš in da bo to število hitro rastle!

Kako si predstavlja »Matina« rešitev jadranskega vprašanja.

PARIZ, 4. (S.) »Matina« komentira Nittijev prihod v Pariz in zatrjuje, da je vzrok njegovega potovanja Reka. Nitti, eden najuglednejših evropskih državnikov, ve, da težave ne prihajajo ne s strani Francije ne s strani Anglije in da se morajo pripisati edinele dejstvu, da Italija ni vključila Reke v pogodbo, v kateri je določila svoje zahteve. V tem vprašanju ima čustvovanje prednost pred interesom. Po mnenju »Matina« bo Nitti naglašal, da je Italija med vojno ne samo držala svoje obveze temveč naredila še več, in da mora tudi Francija ne samo držati svoje obljube, temveč narediti še več: ona mora dovesti do sporazuma med Italijo in Jugoslavijo v reškem vprašanju. Italija bi morala poudariti kot odškodnino del Dalmacije. Tako bi si Francija pridobila trajno prijateljstvo latinske sestre.

Predsedniško vprašanje na Francoskem.

PARIZ, 5. »Temps« pripominja, da se Clemenceau 17. januarja nikakor ne bo mogel udeležiti volitve predsednika, ker ne bo pripadal niti zbornici niti senatu. Gotovo pa je, da bo dobil pretežno večino vseh glasov, ako bi bil pripravljen, sprejeti izvolitev. O tem se Clemenceau še ni izjavil.

Wilson okrevla.

PARIZ, 5. »Chicago Tribune« javlja iz Washingtona, da je predsednik Wilson popolnoma okrevla. Prišel bo zopet s političnim delovanjem in bo osebno rešil vprašanje mirovne pogodbe.

Zveza narodov.

PARIZ, 5. »Journal« poroča, da je Wilson naznanil, da je pripravljen, sklicati svet Zveze narodov, ki bi se sestal takoj po izmenitvi ratifikacijskih listin, da določi vladavino saarskega ozemlja.

Angleško zunanje ministrstvo in japonsko poslanstvo ne ve nič o zadnjih boljševiških zmagah.

LONDON, 5. (S.) Reuterjeva agencija javlja, da nista dobila angleško ministrstvo znanjih stvari ne japonski poslanik potrdila vesti o zadnjih boljševiških zmagah.

Grška zbornica odobri proračun.

ATENE, 3. (S.) Grška zbornica je odobrila proračun in nekatere nujne zakonske načrte, a nato se je zbornično zasedanje odgodilo do 20. t. m.

Atentati na Irskem.

KORK, (Irška), 4. (S.) V noči od sobote na nedeljo je mapadlo kakih 100 sinfinerov policijsko poslopje in neko drugo hišo v okolici Korka. Sest agentov, ki so bili v službi, se je moralo vdati po obupni obrambi, ki je trajala štiri ure. Sinfinerji so opustošili in oropali prostore in so nato razstrelili poslopje z dinamitom. Nihče izmed njih ni bil aretiran in noben agent ni bil ranjen.

Šal sem v Požunu pridobiti kraljevske svetlovalce, da bi bil imenovan ali stari Alapič, ali Mato Keglevič, in tako bo menda tudi.

»In to bi bilo dobro. Ta dva sta naša.«

»Od dne do dne,« je nadaljeval Taht, »pričakujem pisma od gospoda Batorija, ki mi gotovo sporoči, kaj se nam je nadejati.«

V tem hipu je naznanil sluga, da kraljevski upravitelj Stjepan Grdak želi priti pred gospoda Tahta.

»Grdak?« je zaklical Taht ježno, »kaj hoče zopet ta stenica pri meni? Da se mi upre jed? Ali, naj vstopi! Boš vsaj videl, amice podban, s kakim človekom moram tu deliti gosposdvo.«

V sobo je vstopil Grdak, se poldnil gosposdvo, a tudi gospe Jeleni. Taht je omeril dolečala prezirljivo od glave do pete in je rekel porogljivo:

»Kaj je zopet, domine Grdak? Kje vas glava boli? Nekako kisto gledate? Vem, da bom zopet čul kako komorsko pridigo.«

»Jaz bi hotel govoriti z vami o resnih stvareh, magnifice domine, in to po nalogu kraljevske komore.«

Potres v Mehiku.

MEHIKO, 4. (S.) Zakasnelo. Včeraj je bil hud potres v raznih krajih, posebno v pokrajini Vera Cruz. Tekom potresa se je smrtno ponesrečilo nekoliko ljudi in nekoliko tveric je bilo poškodovanih.

Iz Italije.

Izmenjava novoletnih voščil med Nittijem in Davidovićem.

»Corriere della Sera« poroča iz Curiha: Na novoletno voščilo, ki je je poslal jugoslovanski ministrski predsednik Davidović, kakor vsem ententnim kabinetskim predsednikom, tako tudi Nittiju, je leta odgovoril takole:

»Zahvaljujem se Vam za voščilo in nočem čakati Vašega novega leta (Belgrad se ravna po pravoslavnem koledarju), da pošljem Vam in Vaši domovini najpripravejša voščila. Upam, da novo leto okrepí v miru naše vojno prijateljstvo in ustvari obzorje zaupnosti in gosposdarskega ter intelektualnega sodelovanja z vsemi Jugoslovanci za napredek in prosperiteta naših dveh narodov.«

Švicarski tečaj.

ŽENEVA, 5. (S.) Lira 42'40; nemška marka 11'35; avstr. krona. n. 3'60, st. 2'87½; angl. funt 21'30½; francoski frank 52'35; amer. dolar 5'61.

Novi luč?

Največje presenečenje, ki ga je vrglo kolo časa v politično življenje sodebne Italije, so gotovo znane izjave italijanskega ministrskega predsednika o možnosti rešitve jadranskega vprašanja po medsebojnem sporazumu, ki bi se imel izvršiti med oficijelno Italijo in državo SHS. V zvezi s to diplomatsko potezo predsednika Nittija je spraviti tudi njegovo obljubo o avtonomiji, ki bi jo dala Italija jugoslovanskemu ljudstvu, v kolikor bi morebiti padlo pod njeno gosposdvo. Pravzaprav je druga gesta podrejena prvi in je, kot notranjepolitiški čin, le šahovska poteza, ki naj pripravi potrebno razpoloženje za reševanje glavne točke celokupnega italijanskega vojnega programa v Jadranskem morju in sicer v dvojno smer: v mejah kraljevine same in, kar je glavno, tudi v zunanjem svetu.

Ta program, ki ga je ustvaril I. 1915. baron Scannino, in ga takrat Avstrija zaradi njegove obsežnosti ni sprejela, kar je imelo za posledico vojno stanje med obema sosednjima državama, je doživel pod pritiskom razmer in vedno se menjačo vojne sreče več izprememb, ki jih bo težko v doglednem času postaviti v pravo luč, ker je znana skrivnost, da se zgodovinska dejstva pod vplivom višjih sil poljubno pretvarjajo ali pa celo sploh zanikajo. In vse to v čast največji vseh unetnosti: politiki. Machiavellizem je vladal in bo vladal med človeštvom vse dalje, dokler bo odločala v njegovem življenju manjina nad večino.

Vsakomur so znane dolebe londonske pogodbe, ki naj bi bila nekaka slovesna obveza Anglije in Francoski napram Italiji za izpolnitev njenih političnih ideolov. Ze samo dejstvo, da se vkljub njegovi slovesnosti ni moglo do danes rešiti jadransko vprašanje, medtem ko so se na evropskem političnem torišču udeležili vse večji in pomembnejši politični čini, ze samo to dejstvo, pravimo, govori za nas, ki smo le dajni opazovalci vsega svetovnega političnega vrvenja, cele knjige! Jasno je, da so nad mrtvin papirjem, ki so ga podpisali diplomatje v Londonu, vstale vse večje in močnejše sile, ki so dosedaj preprečevale, da se niso izpolnile vse aspiracije italijanskega naroda. Največja teh sil je gotovo Amerika, ki ni bila po njem vezana na nobeno stran.

Močen faktor, ovirajoč izpolnitev londonske pogodbe je gotovo francoski in angleški kapitalizem, ki nikakor neče dopustiti, da bi postala Italija absolutna gosposdara na Jadranskem morju, ki tvori za vso Srednjo Evropo najkrajši prehod na Balkan in še naprej v daljni Orient. Le na ta način si je moglo razlagati dosedanj neuspeh italijanskih diplomatov! Pa še neki moment je, ki ga ne smemo izpušiti iz vida pri presojanju tega zamotnega vzolza in sicer: glasovita rimska pogodba. Ta je ostala sicer za nas, ki živimo v posebnih in zelo okrcenih razmerah, precej v mejo zavita, a vendar zaslužit vsaj lahko od daleč vse ono ozažje, iz katerega je bila vzrastla. Vse do druge polovice 1918. leta ni bila Italija vojna sreča posebno mila in da odpomore tej večni negotovosti, je pozvala v Rim predstavitelje avstrijskih tlačenih narodov, da bi se z njimi dogovorila o skupnem nastopu. Kakšni so bili pravzaprav cilji rimske pogodbe, kakšne bi morale biti njegove prave posledice, vse to je pojasnjeno morda za zunanji svet, za nas pa, na žalost, še ne? Po polomu Avstrije so uadni italijanski krogi zanikali, da bi se bil oni znameniti sestanek vršil pod njenim okriljem, italijanska politična javnost pa je zatrjevala, da so obveze izvirajoče iz njega, vse bolj moralne nego pa praktične naravi.

V zadnjem času pa so v francosko in angleško javnost butnila senzacionalna razkritja o akciji vsakega bivšega avstrijskega cesarja Karla, princa Skista Burbonskega, ki je skušal doseči med Avstrijo, Francijo in Anglijo temeljite medsebojni sporazum. Nemilo zadeta po nepričakovani šahovski potezi nevidnega sovražnika, je neoficijelna Italija po svojem žlobudravem časopisju reagirala na vsebino teh razkritij, jim odrekala verodostojnost, se zgražala nad namišljeno zahrbtnostjo francoske in angleške politike itd. Zanimiva so ta pisma Karla avstrijskega, ker utegnejo marsikomu razjasniti pravi izvor in namen že prej imenovane rimske pogodbe. Nas zanimata posebno dve pismi; ki govorita obe, vsako posebej sicer v lastno smer, o italijanskih ciljih pomladi I. 1917. Prvo pismo trdi, da je v tem času postal baje general Cadorna tajnega emisarja v Švico, da bi omogočil sklep posebnega miru z Avstrijo pod pogoji, ki so vse prej nego izpolnitev obsežne londonske pogodbe. Cena za to kupčijo bi bil cni del Tiroleške, kjer prebivajo pravi Italijani. O Trstu in primorskih pokrajinah ni v tem času ni glasu več. General Cadorna zanika sicer vso reč in pristavlja, da se je potoval vedno za strateško mejo ob Brennerju. Primorskih krajev se sploh ne dotika! Morda prinese kaj luči v to zadevo oficijelna izjava italijanske vlade, ki pa jo je treba presojati, kakor vse podobne reči, s praviim razumevanjem.

Drugo cesarjevo pismo zatrjuje naravnost, da se je Italija odrekla vseh pokrajin, kjer prebivajo Jugoslovenci.

Seveda se bo najbrže tudi to pismo oficijelno ali pa neoficijelno zanikalo, a tega vendar ne razumemo, zakaj sta objavila obo lista, francoski »Opinion« in angleški »Daily Telegraph«, listine, ki tako globoko kompromitirajo razmerje, ki veže baje Francijo, Anglijo in Italijo. Prepričani smo, da doživimo v tej aferi novo komedijo najčistejšega machiavellističnega kova, vendar smo gotovi, da ostane, če nič drugega, na znamenitem in v odločilnem trenutku zatajenem rimskem dogovoru nekoliko žarkov luči, ki je nemadoma zastajala skozi daljne okno neitalijanskega časopisja. In v teh silah, ki delujejo za nas nevidne in še nepojasnjene, je iskati tudi vzroka za nenadno izpremenjenje smeri italijanske zunanje politike.

S pota skrajnega imperijalizma je krenila na pot razsodnosti, ki išče rešitve v medsebojnem sporazumu. Ali je ta moč, nočemo danes raziskovati, pač pa menimo, izpušeni po tehkih presenečenjih, ki so šla mimo nas v zadnjem letu, da ni njih vrsta morda še končana.....

Demokracija.

Prav mora razumevati, kdor hoče prav tolmačiti, in prav mora tolmačiti, kdor hoče pravno soditi in ravnati! To pravilo je neizpodbitno, neizpremenljivo veljavno. Prav in pravilno mora razumevati idejo, ako hoče biti veljaven, koristen in pravičen borec za nje uresničenje. Jedro vsebine ideje ti mora biti glavno, ne pa vnanjosti, ki naj bi vsled krivega razumevanja in tolmačenja bile pravi in odločilni znaki vne in zvestobe do ideje in pravičnosti k njej.

V tem pogledu se je mnogo grešilo in se še greši v nas Slovenceh. Ideja demokracizma je na zmagoslavem pohodu preko sveta, in nikakega dvoma ni na njeni končni popolni emagji na tem, da bo ta ideja v podlago vsej bodoči uredbi človeške družbe. Vse življenje, državno, politično, socialno in gosposdarsko, se mora demokratizirati, ker tako zahteva duh časa: ves razvoj in napredek človeštva. Kdor bi se hotel upirati temu velikemu toku elementarne sile, se pogubi; kdor bi hotel plavati proti tej derotici reki, ga zagrne valove.

Ideja demokracizma se je odprla pot tudi v naš narod, in vrste njih, ki se izpovedujejo k nji, naraščajo vedno bolj. Le pozdravljati moramo ta pojav ker je razveseljiv in za bodočnost našega naroda nadobuden znak. Nerazveseljivo pa je, da se mnogi — in čisto najglasnejši klicarji po demokraciji ne poglobljajo v vsebino ideje, da ji ne skušajo priti do jedra, marveč se obsežajo na vnanjosti, ki naj bi bile, po njihovem, znak in dokaz demokracičnega mišljenja.

»Demos« je grška beseda in pomenja — ljudstvo. Odtod beseda demokracija. Demokracija stremi po državnih oblikah, ob katerih bo odločevalo ljudstvo v svoji skupnosti; po preureditvi človeške družbe, primerno volji in potrebam ljudstva. Glas in volja ljudstva naj bosta suverena! Da govorimo konkretnje: ideja demokracizma zahteva splošno in enako volilno pravico, odpravo vsake politične, posebnosti pa volilne predprave, enakost vseh ljudi na vršenju dolžnosti in uživanju pravic, enakost pred zakonom. Demokracija kot politična stranka polaga težišče v uresničenje ljudske volje na polju zakonodaje in javne uprave. Vse ljudstvo imej besedo in delež pri javni upravi in vsem življenju!

To je vsebina ideje demokracizma. Enakost vseh ljudi — vzvišena, odredilna ideja. Zal pa da jih je mnogo, ki se — kakor je rečeno — ne poglobljajo v vsebino, marveč se obsežajo na vnanjosti, ki naj označujejo idejo! Kdo

polovico, niti ne sestavi popisa imetja. Zatekel sem se k vašemu provizorju Gjuri, da ga povprašam, kako je s prihodkom, ali plemeniti gospa Jelena mu je zabranila, da bi mi rekel le besedico.

»Sem,« je planila Jelena.

»In dobro ste storili, gospa,« je priklinal Taht, »da čujemo dalje.«

»Namesto da bi mi bili izročili polovico gradu, ste mene in moje ljudi stisnili v dve mali sobici pred gradom.«

»Jaz imam, amice, veliko rodbino, a grad je majhen,« se je zasmajal Taht, »a kaj naj vam dam drugega, nego kamrico, ko ste častnik komore?«

»Jaz za svojo osebo bi pretrpel vse to,« je rekel Grdak, »ali ne morem zamolčati, kaj se dela tu za časa mojega bivanja tu sem se nagedal dovolj strahote. Ne vprašujem po prošlosti, o glavi Stepanovi, o Ivanu Sabovu: za to odgovanjajte pred Bogom; ali egrazam se na tem, kar sem videl na svoje oči. Vi ste, magnifice, uvedli tu protizakon sedem novih davkov.«

»Sem.«

(Dalje.)

starejših Tržačanov se ne spominja — Karla Linhart? Mož je bil žurnalist. Začel je kot slovenski nacionalist, dasi rodom Kočevce. Potem se je razvil v socialno-demokratskega gromovnika. Kot takega smo ga videli in poslušali v Trstu. Prihajal je tudi na shode narodne stranke, kjer je grmel za demokracijo. A kako je prihajal? Z razdrapanimi hlačami, razdrapanimi črevlji, ovratnikom, ki se oživljajo kot najizrazitejše dokaze o pristnosti njegovega demokratskega mišljenja. Zračunal se je kruto. Naše pametno in razsodno preprosto ljudstvo se mu je — smejal, in je redno žalostno pogorel. Kako prav je sodilo kako dobro je pogodilo, ko ni verjelo takim vnanjostim v dokaz zvestobe do ideje, dokazuje dejstvo, da je ta isti človek pozneje prišel do popolnega moralnega poloma kot podajal velenemškega nacionalizma in pangermanske borzauzije. Raztrgane hlače in umazan ovratnik v resnici nista bila znak vne in zvestobe do ideje, ampak le sredstvo špekulacije za hipno osebno potrebo.

Stične pojave nepogobitve v idejo smo opazovali med nekaterimi slovenskimi razumniki in polurazumniki, ko so borbo za demokratsko idejo začeli s tisto glasovitostjo gonjo proti — »frakarstvu.« Tu se je posebno pokazala veljavna reka, da je treba idejo prav razumevati in tolmačiti, če se hoče pravilno in izdatno boriti za nje udeležitev. Če naj pod pojmom »frakarstva« razumevamo ljudi, ki mrzijo sočloveka, ki mu ne priznavajo človeškega dostojanstva in s tem tudi ne človeških pravic, dostojnega mesta v človeški družbi, potem je res gnusen, nesodoben in poguben pojav, in kar nadenj z najstrožjo uničevalno obsodbo! Če pa kdo vidi znak sovražstva proti ljudstvu morda že v malo lepši suknji, ali v uglenejših oblikah občejanja; če vidi le — recimo — frak in se ne meni za mišljenje in stremiljenje človeka, na njegovem javnem uveljavljanju: potem je taka gonja krivična; je žalosten pojav nerazumevanja ideje, ali pa nečedna špekulacija na nerazsodnost mase. Tudi človek v lepi suknji je lahko demokratskega mišljenja, prijatelj ljudstva in borec za njegove pravice!

Kot znak »frakarstva« se je razkritično rado, če se je kak krog razumnikov včasih združeval, izključujoč veliko javnost. Kakor da ne bi bilo to povsem naravno, če žele včasih biti med seboj ljudje, ki so si bližji po svoji neobrazbi, po svojem poklicu, ali pa po osebnem prijateljstvu ali celo družinskih stikih! Saj vidimo tako porazdeljevanje celo med istim delavstvom samim. Pisec teh vrst se je gibal mnogo in se giblje med našim delavskim ljudstvom in vidi, kako se poedini delavski krog čisto dogovarjajo za kak sestanek ali zabavo le med seboj. So to tesnejši znanci in prijatelji. In dalje: mari ne vidimo med delavstvom takih, ki so v svojih osebnih vnanjostih popolnoma zanemarjeni, in drugih, ki so radi najčednejše obličeni. Je to pač privrženo: eni devalejo radi vse vase, drugi pa radi tudi kaj nase! Mari pa je čednejša obleka na delavcu, ali pa dejstvo, da se ne družijo rad z vsakomur, znak in dokaz nedemokratskega mišljenja, ali celo sovražstvo proti sodelavcu? Mari je čednejše obličeni delavec — frakar med delavstvom v tistem slabem smislu? Ne, to je pač stvar individualnega razpoloženja posameznika. Tako je tudi med razumniki, med inteligenco. Je lahko kdo s povsem zanemarjeno vnanjostjo, a vendar nima niti kapljice demokratskega olja v sebi in ne bi genil nikdar z mezinem za uveljavljanje socialne in politične pravičnosti in enakosti. So zopet drugi z lepo suknjo, ki pa je v njih vendar živa volja za delo za uresničenje take pravičnosti!

Zdelo se nam je potrebno, da izpregovorimo to besedo, kajti tista slepa, nerazsodna gonja proti »frakarstvu« je prinesla mnogo zla v naš politično in socialno življenje, je zastrupljala medsebojno razmerje in je v marsikomu, ki je bil blage volje, ubila veselje in voljo do dobrega dela. Lepa suknja ali okolnost, kako in s kom se kdo družil v svojem vsakdanjem življenju, na eni; slaba obleka in tovarjanjevanje po krcmah na drugi strani ne dajajo še merila za presojanje mišljenja človeka. Mišljenje in delo za politično in socialno pravičnost, želja, da pridi vsak sloj do primernega dostojanstvenega položaja in veljave v človeški družbi: to je znak in dokaz prave — demokracije!

Klic iz daljne tujine!

»Usoda nas je razdelila osebno; ne more pa zaprečiti, da ne bi tudi nadalje sodelovali vsak na svojem mestu na gradbi boljše bodočnosti našega naroda. »Edinost« prejemam edaj, dočim sem poprej le redko videl kako številko. Ni mi namen, da bi se vam laskal, ko pravim, da sem srečen, ko morem ugotoviti, da ta naša stara »solzarska« »Edinost« stoji slej ko prej neomahljivo na najpravičnejšem stališču med vsemi jugoslovanskimi listi. »Solze« se kakor v prejšnjih časih. Toda, le tedaj, ko mora gledati škodljivi in pogubni medsebojni boj. Ko pa treba pobijati sovražnika ter odbijati sovražni naval, se povzpneja tudi do skrajne energije, kolikor je to le možno ob današnjih razmerah. Taka je bila vedno, taka je sedaj in tako naj ostane!

Zaslepljeno in zastrupljeno strankarstvo pa je ni razumelo ne pred vojno, ne v času vojne in je

Menda si bo vsako domneval pri nas to dobroga okusa in pravilnega zmisla, da ne bo mislil, da bi bili dali to pismo v javnost za to, ker vsebuje pohvalo našemu listu. Saj je istotako gotovo, da tudi on ni pisal teh lepih besed radi nas, marveč radi velike stvari, ki ji služimo po svojih skromnih močeh, ali — verujte nam! — z vso verno. Vsakdar je bil hladen in trezen računar, realen politik v polnem pomenu te besede. Nikdar si ni zakrival očesa pred nevarnostmi, neugodnostmi in težavami. Nikdar ga ni zavajal slepi optimizem. Kadar je bilo potrebno, nam je govoril resno besedo opomina, svarila. Opozarjal je na vsako grozečo nevarnost in pa na potrebo, ki jo je ta nalagala. Pri vsem pa je ostajal vedno neomajen — optimist v tem zmislu, da gotovo premagamo vse, če bomo modri, delavni in odločni. Iz njegovih ust ni bilo nikoli besede malodušja. Če so bili trenutki, ko se je drugih polastila črna malodušnost in jim je duh hotel kloniti, se je on — smehljaj in je z besedo izpodbude vzpostavil duševno ravnotežje, toli potrebno v politični in narodni borbi. Ni prežiral nevarnosti, ali pri tem je — pa naj se je hipna slika videla se tako porazna — ostajala v njem neomajno živa vera v bodočnost. Bil je svarilec, a tudi bodrilec!

Tak je tudi v pismu, ki smo je posneli gori. Ni to le novoletno pismo nam, marveč klic slovenskega poštenja in daljine tujine vsem rojakom: ostanite se nespameti v domačem medsebojnem razmerju; povzdignite se nad zastrupljeno in zastrupljajočo strankarstvo; potrebnost osebnosti in strankarske občutljivosti veliki stvari naroda in obračajte svoje oko le k cilju, ki so ga veliki dogodki postavili narodu pred oko; če gredo o tem ali onem mnenja navzkriž, poravnajte in rešite z mirno besedo in blago voljo, kakor je to dostojno bratov, ki si res bratje; združite vse svoje moči v eno silo, da ne bo nihče podiral, a vsi zidali; ne ločevanja, ampak druženja sedaj so časi, kakor zahteva to veliki došli čas!

Došlo nam pismo iz daljine tujine pošilja v domovino tak klic rojakom. Mari ni vredno, da smo je priobčili tu? Povsem je v domovino, da bom tam nadaljeval delo za svoj narod! Mari ni to poziv vsem, naj si s skupnim delom dogradimo in zagotovimo bodočnost? Si li moremo misliti lepše novoletno voščilo narodu! Pošilja ga moder svetovalec, svarilec, bodrilec in zvest in neumoren delavec! Se eno moramo posebno in debelo podčrtati iz onega pisma: **spametujtejo naj se voditelji naroda!** Saj pada nanje v prvi vrsti odgovornost, če narod — ni pameten!

Vesti iz Jugoslavije.

Ustanovno zborovanje društva «Sloga». (Društva žena in vdov državnih nastavlencev in nastavljenk) se je vršilo v ponedeljek, 29. dec. v zborovalnici mestnega magistrata. Predsednica pripravljateljica odbora ga. Strletova je obrazilala pomen društva in njega namen. Namen društva je: 1. Sestava in oddaja vlog in prošnje. 2. Prirejanje shodov. 3. Podpirati in izpopolniti že obstoječa enaka društva. 4. Delovati v zmislu moških organizacij za izboljšanje naših gnetnih razmer. 5. Boriti se proti nezgodni dragini, ki ogroža našo eksistenco. 6. Pomirjevalno delovati v strankarskem boju, ki nas vodi do gospodarskega pogoja ter nam jemlje ugled pred vsem svetom. 7. Skrbeti za vzgojo hčera in sinov javnih namestencev. 8. Skrbeti za okrepitev zdravja družin javnih namestencev. 9. Delovati v zmislu protialkoholnih društev. 10. Skrbeti za upokoje in člane njihovih družin. 11. Sodelovati pri gospodarskih podjetjih moških uradnih organizacij. — Po utemeljevanju teh točk in čitanju pravil se je izvolil odbor. Izvoljene so bile: predsednica: Strletova; podpredsednica: Govekarjeva; odbornice: Grasseljeva, Debeljakova, Bajtova, Kubašova, Fürsterjeva, Veliarjeva, dr. Zbašnikova, Koširjeva, Acceltova, Hrovatinova. Namestnici odbornic: dr. Jenkova in Lilegova. Preglednici računov: Milohinjeva in dr. Geigerjeva. Clanarina se je določila na 1 K mesečno. Končno je povzela besedo se ga. Delfa Ivanič, tajnica «Kola srbskih sestev» v Belgradu, razlagajoč veliko važnost zbiranja in upoznavanja.

Streli v kavarani «Sloga» v Ljubljani. Dva Tržačana, neki Bizjak in Valentič, sta sedela v kavarni «Sloga». Eden izmed njih je bil poprej straznik, sedaj pa sta oba verižnika. Valentič je zahteval od tovariša, naj mu posodi 2000 kron. Bizjak pa, ki je Valentiču že prej večkrat posojal, mu ni hotel več biti na uslugo. Zato sta se sporekla in Valentič je potegnil brownig pistolo in ustrelil, hoteč tovariša «malo oplasiti». Valentič je bil nato aretiran.

divjani Afrikanci. Vprašanje pa je še, koliko jih bo vzdržalo 6- do 7dnevno pot po železnici.

Tuji hujskači. Po Dolenjskem in nemara tudi drugod se kažejo sumljivi elementi, ki ščurajo proti državnemu in narodnemu jedinstvu ter hujskajo zlasti proti Srbom. Nedavno tega se je vozil iz Novega mesta v Metliko na sejem mož, kmetijski obleden, kakšnih 35 let star, ki je potnike ščurval proti Srbom nesramno govoreč, da so sami morilci in roparji. Zatrjeval je, da mu je prav dobro znano, da so Srbi umorili v Ljubljani že nad 50 deklet in jih skrivaj zagrebli. Za vse to ve vlada, a je prepovedala, da se o tej stvari govori v javnosti! Dotičnik je slabo govoril slovenski, iz česar se da sklepati, da je najbrže tuj agent, ki je poslan k nam, da bi zasejal seme razdora med Slovenci in Srbi. Čudimo se, da ni tega lopova obkroženo takoj prišlo za vrat in ga izročilo bližnjemu orožniškemu poveljstvu.

Nemškutarska predrznost. Iz Rogatca pišejo: Na Stefanovo so priredili rogaški nemškutariji pod krinko socijalne demokracije pri Brezinsku plesno veselico, katere se je s poštenim namenom udeležil pretežni del rogaških Slovencev. Toda komaj je naslednji dan zadnji Slovenec odnesel pete iz te gostilne in se je čutil gostilničar Brezinschek svetega slovenskih grošev ter varnega med svojimi, je začel udrihati po Slovenceh in naši državi. Posebno je povdarjal: «Trijе so se zapisali Jugoslaviji, mi se pa ne bomo. Rohitsch war deutsch in bleib deutsch». Ako nemškutariji ne ugaia v Jugoslaviji, bo treba pač poskrbeti, da se pošlje v nemški paradiž v — Avstrijo!

Valutno vprašanje. «Slovenski Narod» piše: V odločni štadij stopa naše valutno vprašanje. Razna razglasila v časopisih delajo vtis, da ministrstvo volhe soglasja z novim projektom finančnega ministra. Neko poročilo je vedelo celo poročati, da je finančni minister že v posesti čbseznih pooblastil. Po tem zadnjem načrtu finančnega ministra naj bi se vprašanje rešilo tako, da bi se izdal dvoleten bankovec, ki bi predstavljal hkratu en dinar in štiri kro- ne. Ta načrt, pravijo njegovi stramežljivi za- govorniki, ne dela kroni nobene krivice. Kro- na da ostane v prometu in sicer al pari! Hvalijo gospoda Veljkoviča, da je našel tako lep izhod: novo Kolombovo jajce. Mi pa pravimo, da če je že tu govor o Kolombovem jajcu, potem se nam postavlja na mizo v resnici le Kolombov klopoteč, nevaren, da zakukci celo naše gos- podarstvo. Kdor se upa po tem načrtu govoriti o «al pari», smatra naše državljane za bedake ali pa je sam gospodarski otročjak. Nov načrt pošilja krono, denar 3/4 prebivalstva, v klav- nico, ustvarja krivično relacijo proti dinarju po ključu ena za štiri za večne čase. Brez gos- podarske upravičenosti in preko resnične kupne sile naše kro- ne ustanavlja umetno nad- vrednost dinarja. Celemu mobilnemu imetju 3/4 prebivalstva — v bankovskih, hranilnih vlo- gah, vrednostnih papirjih, starih prihrankih — se vzamejo na mah 3/4 nominalne vrednosti. Načrt pomenja kapitulacijo pred umetnostjo sarafov in borznih spekulantov v Belgradu. Izvati mora hitro dvigaljec en vseh življen- skih potrebščin od sedanje kro- ne proti novemu dinarju. Naše delavstvo, uradništvo, stalni nameščenci bodo vsled te reforme najtrše pri- zideti. Nadaljnje draginje tudi državne pod- pore za živila ne ustavijo. Tako bodo na eni strani 3/4 narodnega imetja izgubljene brez trohice resnega upanja, da bi prišli za tako brezbrizno žrtev do novca z večjo kupno si- lo. Na drugi strani bo davila še večja draginja prebivalstvo. Preli pa še druga nesreča. Na- stopilo bo takoj desletno neznošno pomankanje plačilnih sredstev. Že danes povsod celo za plačanje carine manjka gotovine. Kaj bo potem pri obstoječih visokih cenah, če se skrcijo pla- čilna sredstva za 3/4? Pri nas vse čuti gos- podarsko nesrečo, ki se bliža. Zato so vsi krogi prebivalstva, tudi celo naše časopise — «Na- preje», «Slovenec», «Domovina», «Slovenski Narod» — složno proti nameravani konfiska- ciji premoženja. Tudi na Hrvaškem je splošen in odločen odpor. Prebivalstvo je kazalo re- zistenco že pri markiranju kro- ne. Prebivalstvo je prepričano, da bi bila nesrečna reforma po- gobna za našo državo. Ako gospodje na krmilu ne poznajo razpoloženja v narodu, je žalostno. Zadnji čas pa je, da se pouče o resničnem po- ložaju. Leto zaključujemo neugodno za naše gospodarstvo. Naj bi novo leto prineslo boljše srečo za gospodarstvo in finance v naši dr- žavi. Jer. Sovič.

Odgovorno uredništvo «Slovenskega Na- roda» je v novim letom odložil upravitelji g. Valentin Kopitar in sicer v zmislu sklepa zadnje- ga kongresa jugoslovenskih novinarjev v Za- grebu, da naj bo odgovorni urednik vselej eden izmed članov uredništva samega. Odgo- vorno uredništvo je prevzel član uredništva, g. Božidar Vedeč.

Domače vesti.

Imenovanje novega škola. «Stefan» poroča: S kraljevim odlokom je bil dovoljen glede papeže- vega pisma, s katerim je bil imenovan mons. Angelo Bartolomassi za škola zedinjene tržaško- koprske diocese, kraljevi «Exequatur» (naj se iz- vrši).

Pobiranje deželnih in občinskih doklad na di- rektne državne davke. «Observatore Triestino» piše: Po proračunu za leto 1920. je dovoljeno po- biranje deželnih in občinskih doklad na direktne državne davke in na užitno ter kakršenkoli de- želni in občinski davek ali prispevek v no- vijem odmerku nego je bil v veljavi leta 1919. Isto velja za doklade na direktne državne davke v prid tozadevnim odborom za kričje stroškov za gradbo in popraviljanje cest, šol, cerkev in župni- skih hiš. Za zvišanje obstoječih prispevkov in na- laganje novih davkov, ki presegajo območje de- želnih zborov ali v slučajih, da bi leti ne mogli poslovati, mora izdati tozadevno dovoljenje cen- tralni urad za zasedena ozemlja.

Dr. S. Kurelič v Pazinu. Med čistimi, ki so jih dogodki odnesli v daljnjo tujino na nezaželjeno — letovišče, je bil tudi odvetnik, in bivši župan pazinski in deželni poslanec istrski, dr. Šime Kurelič. Sedaj se je povrnil tudi on po skoro 11 mesečni internaciji v Italiji. V tem času je bil v Sardiniji, potem v Rimu, kjer je stanoval skupno s škofom Mahničem, ki še ne more domov. Dr.

Kurelič izgleda dobro in tudi o škofu Mahničem poroča isto.

Na telefonski centrali se je udomačila menda čudna uredba službe. Včeraj pred 4. uro popoldne je naše uredništvo klicalo to centralo in čakalo kakih petnajst minut, ne da bi bilo kaj pričakalo. Nobenega odziva, kakor da je vse izumrlo. Prosi- mo merodavne činitele, naj opozore podrejene organe, da je nekoliko točnosti in občirnosti do naročnikov tudi pri telefonski centrali na vse zadnje vendarle — lepa reč.

Nititi zaupa — solncu! Nedoljski «Lavoratore» prinasa naslednjo vest iz Rima: Danes jutraj je Nititi odpotoval v London. Pozdravilo ga je več ministrov, podtajnikov in višjih državnih funk- cionarjev. Nititi je bil vder, se je smehljaj ter je odpotoval, rekši, da je sijajno solnce, ki je sijalo na Rim, dober znak! Sedaj vem, kadar bomo hoteli na lov za srečo, si izberemo za to dan, ko se bo zlato solnce smejalo z nebesnega svoda dole!.

Opašajmo se! Naši tožebni radi postopanja re- darjev, oziroma njihovega nedopustnega polzvedo- vanja po narodnosti strank, oblasti niso prezrle. Zanesljivo znano nam je, da je uvedena stroga greiskava. Kompetentna uradna oseba nam je zagotovila, da so teki pohodi na polje narodnost- ne politike redarjem absolutno zabranjeni. Strogo da jim je naloženo, naj se v svojem poslovanju ni- kakor ne ozirajo na narodnost strank. Beležimo to z zadoščenjem, obenem pa tudi v pouk naši javnosti: oglašaj naj se, kadar se ji je dokodila kaka krivica. Kdor vztrajno in odločno trka, se mu vrata vsaj včasih vendar odpirajo, pa naj so se tako trdno zaklenjena. Pa tudi, če ne bi se od- prla, je vendar koristno, če se moremo sklicevati na to, da smo trkali!.

Aprovizacijska komisija poziva vnovič prepro- dajalce petroleja, naj dajo svojim odjemalcem za vsako kizkanico s številko 59 en liter petroleja in ne samo pol litra, kakor je naznačeno na iz- kaznicah. Prodajalcem, ki bi se ne držali te do- ločbe, se odvzame takoj pravica do nadaljne razprodaje petroleja.

Vsled zakasnitve pošiljatelj ni dobila apro- vizacijska komisija ne kristaliziranega ne sahari- ranega sladkorja za tedensko razdeljevanje. Cim dobi komisija množino sladkorja, se bo sladkor izredno razdeljeval, kar se bo moglo vršiti najbrž že v tem tednu.

Kakor je bilo javljeno v nedeljo, se 12. t. m. odpre nova (enaideseta) prodajalna aprovizaci- jske komisije v ulici Luigi Galvani št. 5. Razum te prodajalne se otvori tekom meseca januarja tudi dvaindeseta prodajalna aprovizacijske ko- misije v ulici Navali št. 23. Pri tej prodajalni se lahko vpišejo prebivalci šentvitskega okoliša in njegove bližine.

Aprovizacijska komisija naznanja, da ne spa- da fižol (tudi fižol «koks») med živila, ki se dobe samo na odmerke, temveč da se fižol lahko knevno in poljudno kupuje.

Na današnji praznik bodo prodajalne ko- misije odprte občinstvu samo od 8 do 12.

Poštni urad v Ločniku. Tukajšnje poštno ravnateljstvo naznanja: S 1. januarja 1920. prične po- štni urad v Ločniku pri Gorici svoje delovanje. Ta urad bo opravljaj službo za pisma, zavoje, de- narja pisma in nakaznice ter bo v zvezi s poštno mrežo potom 2 poštinskih slov, ki bodo dnevno o- pravljali službo med uradom in ločniško železni- sko postajo (vlakla št. 1519 in 1520); ločniški poštni urad bo v direktni brzozjavni zvezi z uradi Trst (centrum), Nabrežina, Tržič, Zagrad, Gorica, Kr- min, Kapriva in Moša.

Zapiranje veznih vrat in razsvetljevanje vež in stopnic. Generalni civilni komisariat opozarja ro- pet lastnike in upravitelje hiš na naslednje do- ločbe: 1. Od 1. septembra do 30. aprila morajo biti zunanja vežna vrata zaprta s ključem najka- sneje ob 22. v drugih mesecih v letu pa ob 23; 2. Ko se zmrzati mora biti zažgana svetilka v hišni veži in, kjer je več nadstropij, druga luč na stopnicah. V slučaju kršitve teh določeb se ka- zuje tozadevni hišni lastnik ali upravitelj na podlagi določeb državne naredbi od 20. aprila 1884, št. 96 z golobco od 2 do 200 lir ali zaporom od 6 ur do 14 dni.

Razpustitev cestnih odborov. Z odlokom od dne 31. decembra je razpustil generalni civilni komisar za Julijsko Benečijo cestne odbore v gorško-gra- diščanski deželi, izvenzeml sežanski in komenski cestni odbor. V sporazumu s komisarijem za de- želno avtonomne zadeve se poverijo oblasti po- sameznih odborov posebnim komisarijem. Za cesni odbor gorškega okraja vit. Andrej Perko; za cestni odbor kanalskega okraja Josip Debenjak iz Kanala; za odbor altdovskega okraja Evgenij Pe- resson; za odbor krminskega okraja vit. Viktor grof del Maestro iz Meduje; za odbor tolmnskega okraja Anton Mikuc, župan v Sv. Luciji; za ob- bor bovskega okraja Leopold Jonke, bovski žu- pan; za odbor cerknjskega okraja Anton Makar iz Cerknega. S slededim odlokom se določi ko- misar za cestni odbor kobariškega okraja. Po določbah zakona od 21. majnika 1894, št. 13 spa- dajo pokrajine cestnih odborov trbiškega, idrske- ga, togaškega, vipavskega in postojnskega so- dnežnega okraja pod gorško-gradiščansko deželno u- pravo.

Izpremema primka. S privoljenjem genera- lne civilnega komisarija za Julijsko Benečijo so izpremenile Elizabeta vd. Sakraischik, rojena Rosa dne 15. februarja 1844. v Trstu, in njeni hčeri Ema Viktorija in Marija Katarina, vse tri pristojne v Trstu svoj priimek v «Bruni»; Silvi Anton Kodella, rojen 31. julija 1879. in pristojen v Trstu, njegova soproga Argentina, rojena Melingb, in njegovi otroci Olga Andreina, Silvi, Evgenij in Oton Josip so izpremenili svoj priimek v «Codelli».

Božično počitnice na ljubljanski univerzi tra- jajo, kakor se nam sporoča, do prihodnjega pone- deljka, 12. t. m.

Slovensko gledališče v Trstu.

Danes, na sv. Treh kraljev dan, ob 15, zadajšč

Deseti brat

Narodna igra s petjem v petih dejanjih in dveh izpremehab; po Jurčičevem romanu drama- tiziral Fran Govčkar. Režiser Marij Sila.

Zvečer točno ob 20, zadajšč

Ekvinokcij

Drama v štirih dejanjih, napisal Ivo Vojnovič, poslovenila Hočvarjeva. Režiser Emil Zravl.

MALI OGLASI

se računajo po 10 stot. beseda Najmanjša pristoi- bina L. 1.—. Debele črke 20 stot. beseda. Najmanjša pristojbina L. 2.—.

PRODA se v Kazljah št. 73 hiša z več let vpelja- no trgovino, vrtem, vodnjakom in nekaj zemlji- šča, kjer si jo lahko vsak ogleda. Cena po dogo- voru. Josip Može. 72

PRODA se kolo starega sistema in harmonika v Kazljah št. 73. Josip Može. 73

BIK švicarske pasme je na prodaj v Trebčah št. 50. 74

PRODA se radi selitve angleška, velika lepa, sko- raj nova spalna soba, 2 omari, 2 postelji, omi- valna miza s krasnim ogledalom in mramorjem, vse iz trdega lesa za 2500 lir. G. M., poste re- stante. Postojna. 3352

ODDA se meblirana soba. Campo S. Giacomo št. 5, IV., vr. 13. 75

ISČE se vdova brez otrok ali bolj priletna gospo- dična, ki bi bila zmožna v gospodinjstvu in trgo- vini. Ponudbe na ins. odd. Edinosti pod št. 100.— 3350

ISČEM poštenega trgovca ali trgovko kot dru- žabnika. Ponudbe na ins. odd. Edinosti pod št. 314.— 3350

TRTOREJCI! Cepjenke raznih vrst se dobe pri Forčiču in drugu v Komnu. 28

ZABICE, angleške ključavnice, ključ, pile, žagice, vijaki, prižigali, šarnice, zapori in aperesa itd. — Zaloga železnin ul. Fabre Filzi št. 17. 56

SAMO F. PERTOT, urar, ul. S. Francesco 15, II kupuje srebro in zlato po najvišjih cenah. 41

POZOR! Plačam za srebrn denar najvišje cene, tudi več kot drugi trgovci. Albert Povh, ulica Manzoni št. 17, vr. 2, pritrilje. 4407

KROJACNICA Avgust Stular ul. S. Francesco d'Asisi št. 34, III. je edina dobroznana kro- jalnica v Trstu. 3367

ABSOLVENT trgovske šole išče službo kot kore- spondent ali kužgovodja. Ponudbe pod «Služba» na ins. odd. Edinosti. 63

OBLEKA nova, za vitkega gospoda, se prodaja 300 lir. Ugodna prilika. Ul. Vincenzo Scussa 3, IV. nadstr. Wolf. 67

PRODAM motocikel, gramofon, harmoniko na 2 vrsti, peč, razne romane itd. Ferriera 21, dvo- rišče. 68

POSTREZNICO išče majhna družina (3 osebe). Ulica Commerciala št. 9, III. nadstr., levo, vr. št. 37. B 106

SREBRN DENAR kupujem po najvišjih cenah v vsaki množini. Priidem lahko pol. Alojz Povh, ulica Garibaldijev trg št. 3 (prej Barriera). 3341

V KOBILJEU se odda obdelano posestvo s stano- vanjem vred v najem ali za prepustitev enega dela pridelekov. Natančni pogoji se izve v Trstu al. Petronio št. 2 ali v Kobilju št. 41. 70

KUPUJEM VREČE in cuje. Babič, ul. Molin grande št. 20. 61

STROKOVNJAK pripravila k sprejemu in odpus- tni izpitom v vseh trgovskih predmetih. Ponud- be pod «Redni in vestni učenci» na ins. odd. Edi- nosti najkasneje do 5. januarja. 39

Razpisuje se služba

ORGANISTA

v Zagorju na Krasu. — Kak penzionist ali rokodelc bi imel lepe postranske dohodke. Plača po dogovoru. — Zglasiti se je osebno. Cerkevno predstojništvo.

SODI

vse velikosti se prodajo na javni dražbi v soboto, 10. januarja, ob 9. — Ulica Lazzaretto vecchio šte. 25.

Srebrn denar in zlato kupujem po najvišjih cenah v vsaki množini.

Lorenz Macor, zlatar, ul. Udine, (Belvedere) 26.

Restaurant „Al Cavalletto“

Trst, ulica Rossini št. 10

prilporeča svojo izvrstno domačo kuhinjo in samo domača vina istrska in iz okolice.

ZOBOZDRAVNIŠKI AMBULATORIJ
prej dr. BODO.
Zobozdravnik dr. E. CLONFERO
— in —
dentist STANKO PERHAVEC
Trst, trg Goldoni št. 11, II. nadstr.
sprejemata od 9-12 in od 15-19.
Izdiranje zob brez bolečin, zobovja, zlati mostovi brez neba, reguliranje zob in zlate kro- ne.
Vsa dela se izvršujejo po moderni tehniki

NAZNANILO.

Naznanjam slav. občinstvu in svojim cenj. odjemal- cem, da sem preselil svojo urarsko obrt in trgovino iz hiše št. 76 v svojo lastno hišo št. 128, kjer se je nahajal do sedaj poštni urad. — Za nadaljno blago- hotno naklonjenost se priporoča trdka
Marija Petrič in sin — Postojna.

G. PINO, zlatarnica-urarnica
Trst, Corso šte. 15
Kupujem srebrne kro- ne in goldinarje po najvišjih cenah.

ZOBOZDRAVNIŠKI KABINET
VILJEM TUSCHER
v ul. 30. oktobra (prej Caserma) št. 13
ostane zaprt do 24. januarja.

Danes, 6. januarja
priredi

divaška mladina
v dvorani g. A. Obersneda v Divači

VESELICO
z igro, petjem in plesom.

Začetek ob 18.

Svira polnoštevilen tamburaški zbor.

K obilni udeležbi vabi

ODBOR.

VESELICO

z igro, petjem in plesom.

Začetek ob 18.

Svira polnoštevilen tamburaški zbor.

K obilni udeležbi vabi

ODBOR.

VESELICO

z igro, petjem in plesom.

Začetek ob 18.

Svira polnoštevilen tamburaški zbor.

K obilni udeležbi vabi

ODBOR.

VESELICO

z igro, petjem in plesom.

Začetek ob 18.

Svira polnoštevilen tamburaški zbor.

K obilni udeležbi vabi

ODBOR.

VESELICO

z igro, petjem in plesom.

Začetek ob 18.

Svira polnoštevilen tamburaški zbor.

K obilni udeležbi vabi

ODBOR.

VESELICO

z igro, petjem in plesom.

Začetek ob 18.

Svira polnoštevilen tamburaški zbor.

K obilni udeležbi vabi

ODBOR.

VESELICO

z igro, petjem in plesom.

Začetek ob 18.

Svira polnoštevilen tamburaški zbor.

K obilni udeležbi vabi

ODBOR.

VESELICO

z igro, petjem in plesom.

Začetek ob 18.

Svira polnoštevilen tamburaški zbor.

K ob

Openci, Banci in Fortugovci se bodo v ne-
veljo, 10. t. m., ob 16 v Konsumnem društvu pri
cerkvi posvetovali o zadržanju čistosti travni-
kov, prevažanju gramoza ali batude, o popravlja-
nju cest, o ustanovitvi kmetijske podružnice za
dobavo semen in drugih potrebščin ter o kon-
sumni zadrugi in o drugih stvareh, ki se jim zde
potrebne.

Veliki CM ples 10. t. m. Opozorjamo vnovič na
jo našo predstavo, ki bo pač edina svoje vrste v
tej pustni sezoni. Vse se velikanske priprave, da
se vsestransko zadovolji občinstvo. Svirla bodeta
tudi velika orkestra, poskrbljeno bo na vse mo-
goče načine, da se ne bo dolgočasilo prav nihče.
Točilo se bo izborno vino, za kar jamči odbor,
da ne omenimo vseh drugih stadij, ki se bodo
za majhen denar dobivale v vseh paviljonih. Da
bodo pa ti dobro preskrbljeni, moramo skrbeti
vsi; vsak naj daruje nekaj. Naše vrle gospodine
naj pridno počijo za to prireditelje razne kugle,
forte, potice, bišketi in druge dobre stvari, drugi
pa naj pošljejo likerje, rujnega vina, salame,
gnjati itd.; vse je dobrodošlo. Darove sprejema
gospa Julija Ferfolleeva, ulica Fabio Filzi 18. I. n.
nli pa naj se pošljejo na dan prireditve v Narodni
dom.

Slovensko gledališče. Danes, na sv. Treh kra-
jev dan, ste v našem gledališču dve predstavi.
Popoldne ob 15 se zadnjič ponovi narodna igra
s petim v petih dejanjih in dveh izpremihabih
»Deseti brat«. Naslovno ulogo igra g. Terčič, Kr-
javca pa g. Sita. Nastopi vse ansambel. Enoglasno
imenje je, da je ta narodna igra ena izmed naj-
boljših, kar jih imamo. Uprizoritev na našem
odru je bila brezhibna in mnogi obiskovalci na-
šega gledališča so izjavili, da jim ta igra tako
ugaja, da ne bodo izostali pri nobeni ponovitvi,
četudi bi jih bilo deset. Zvečer ob 20 se zadnjič
ponovi prekrasna Ivo Vojnovičeva štiridejanska
drama »Ekvivokacija«. Glavno ulogo igra ga. Silova.
Druge večje uloge so v rokah g. Terčiča, Sile,
Požarja ter gđ. Kraljeve. Dejanje se vrši na du-
brovniški obali. V tej igri je veliko krasnih, vele-
dramatičnih prizorov, n. pr. vihar na morju, zhi-
ranje ljudstva pred cerkvijo itd. Našale za to
prestavbo je naslikal gledališki slikar g. Rendić
nove kulise. To je neprekoslono zadnja uprizoritev
tega dela. Vstopnice in sedeži so v prodaji
danes od 10 do 12 pri blaginjski v veži Na-
rodnega doma.

Predavanje dr. G. Ravasinija. »Unione operale«
nas naproša, da pridobimo: Biolog prof. dr. G. Ra-
vasini, ki se je ravnokar povrnil iz znanstvenega
potovanja po Franciji in Italiji, bo predaval nočjo
v veliki dvorani »Unio. operale« o teoriji po-
stanka raka, o čemer je predaval nedavno v biolo-
ških krogih v Napoliju in Lionu. Vstop prost.

Scenjski pevski zbor naju vabi vse pevce,
da se prav gotovo udeležijo danes točno ob 20
važnega posvetovanja, ki se bo vršilo v dvorani
»Del. konsumnega društva«. — Načelnik.

Slovenski stenografski tečaj v Trstu. Ponek se
prične 10. t. m. ob 17 v poslopi Družbene šole na
Acquedotto št. 20, III. n. Nadaljnje prijave sprej-
ma šolski sluga omenjene šole vsak dan.

Angliški in francoski tečaj. Kakor je bilo lavi-
teno se odprta ta teden dva tečaja za francoski
in angleški jezik, in sicer za začetnike in za on-
či se hočejo izpopolniti. Otvori se tudi poseben
tečaj za deco. Ponek se vrši potom direktne in
praktične konverzacije ter je razumljiv vsakemu.
Za uobzornejši po znižani ceni, in za one, ki so po-
polnoma brez sredstev, brezplačno. Prijave se
sprejemajo še jutri in popoldne od 17.30 do 21
v prostorih Glashene Matice v Narodnem domu,
ulica Galatti 20, medhodstropje, prva vrata v hod-
niku na levo, in ulica Boccaccio 3 vrata št. 14.

Popravljamo. Te dni smo čavli, po ljubljanskim
listih, da je g. Jakob Starc iz Gorice kupil v Ma-
riboru takolimeni »Mariborski dvorec« za K.
250.000. Kakor doznajamo sedaj, je ta vest ne-
resnična in so jo tudi že popravili ljubljanski
listi, sporočajoč, da g. Starc ni kupec omenjenega
poslopija v Mariboru.

Kdo ve kaj? Josip Sebelja, bivši pešec domo-
branskega pešpolka Lir 5, 10. stoltnice, vojna po-
šta št. 48, rodom iz Studene št. 68, sin Ivana in
Marije roj. Brnali, rojen 4. 1887, je bil ujetnik v
Rusiji in je pisal zadnji 21. septembra l. 1916.
Naslov mu je bil: Donska oblast, ujezd Novo Cer-
kvice, stanica Kagalščikaja hata Palovka kajta.
Kdor bi kaj vedel o njem, naj sporoči na naslov:
Ivan Sebelja, Studena, p. Klana, Istra.

V Sv. Križu so sedeli v neki baraki štirje de-
tenci, ki so v službi pri tamošnjem cesnem ura-
du; eden izmed njih je čistil revolver. Mislil je,
da je prazen. Nepričakovano pa počli strel in krogla
je zadela voznika Alila Antela, starega 32 let,
iz Nubrezhe, v desno stran med rebra. Z nekim
avtomobilom so ga pripeljali v tukajšnje bolni-
šnico, kjer so ga sprejeli v 10. oddelku.

Ranjen pijanec. Predsnočnem ob 10.45 so našli
v ulici Acquedotto pijanega, starega kakih 45 let,
ki je ležal na tlaku; pri njegovih glavi je bilo na
tleh precej krvi. Mež je dobil najbrž pri padcu
precejšnjo rano na čelu nad desnimi očesom, na-
kar je spasil. Z avtomobilom rešilne postaje so ga
prijeli v mestno bolnišnico.

Požarjen samonar. Anton Milanović, star 26
let, ki se nahaja zaradi nekega disciplinarnega
prestopa v ješnišnici pri Jezuitih, je v svoji ce-
liti izrežen trak iz odeje, ga privezal za žebelj na
strop in se obesil; nek drugi ješnik je vkičel slu-
šalno skozi okno to Milanovičovo počenje in
javil čuvaju, ki je stopil v celico in prerezal
trak. Milanović je bil navidezno mrtel. Poklicali
so zdravniška rešilne postaje, ki je kmalu prišel
v Milanovičovo celico in podal ješniku z umetnim
dihalom in nekoliko injekcijami prvo pomoč, nakar
je Milanović prišel k zavesti.

Avtomobil. Ivan Renzi je vozil večeraj okoli 12
svoj avtomobil v vso silo po Istrski cesti proti
Sv. Štefani. V bližini šole v tej ulici je hotel z
isto silo dirjati dalje proti pokopališču med tram-
vajem, ki je ravno stal na tamonjni tramvajski po-
staji, in nekim vojaškemu vozom, ki je na desni stra-
ni šel mimo tramvala. Ker če bil prostor med
tramvajem in vozom preozek, je udaril Renzi s
svojem avtomobilom v tramvaj; teta ga je ud-
bil proti vnu, ki ga je vodil vojak Milaet Barili;
avtomobil je odrašč vojaku, ki je dobil lahke po-
škodbe na levi nogi. Tramvaj je tudi nekoliko
poškodovan, ljudem pa se ni zgodilo nič. Šofer
Renzi je bil aretiran.

Včeraj ob 11 je zadel vojaški avtomobil št.
51544 v ulici Ugo Foscolo v kočijo Alojzija Baro-
zinija; pri udarcu se je razbilo obo kočije; konj se
je splasil in bežal dalje. Toda kmalu so ga ljudje

ustavili. Izvošček trpi škodo 500 lir. Kdo je bil
oni vojak šofer, še ni znano, ker se je ustavil pri
kočijazu in toliko časa, da je uboga kočijaža na
nesramen način ozmerjal.

Na kontovski cesti so našli večeraj popoldne
ob 14 ljudje neko Francisko Ercial, staro 19 let,
katera je ležala na zemlji in se zvijala v boleči-
nah. Z nekim vozom so jo pripeljali v mestno bol-
nišnico, kjer ji je zdravnik izpral želodec. Pove-
dela je, da je bila izpra nekoliko karbolno kise-
line, ker je hotela umreti zaradi neusmiljenega
zaročence, ki ji ni odpravil hubezni. Njeno stanje
ni nevarno.

O dogodku v kavarni »Venezia«, ki se je izvršil
minulo soboto, smo izvedeli, da je pazilo več po-
nočnjakov na Lucijana Ruggerija. Lopovi so ga
začeli zmerjati in mu groziti, nakar so natakali
spodili skozi vrata vse skupaj. Ruggeri je bil ra-
njen na ulici; zd se, da je ranjenec, kdo ga je
ranil, da pa noče tega povedati.

Rop. Na Istrski cesti so večeraj napadli Ivana
Langenmutterja ter mu vzeli iz tolvniška zlato ve-
rzičko in srebrno uro, v skupni vrednosti 300 lir.
Tatvino je javil na orožniški postaji na Istrski
cesti.

Tatvine. Iz gostilne Hermilija Čehovina v Au-
droni del Canape 3 so ukradli neznanj tatovi več
svinjskega mesa in masti, v skupni vrednosti 900
lir.

— Mariji Pertotovi, slamočji na Greti, so odpe-
ljali neznanj lopovi iz hleva, v katerega so prišli
s pomočjo ponarejenih ključev, kozo, vredno 300
lir.

— S pomočjo ponarejenih ključev so vdrl mi-
nulo noč neznanj v mlekarno Franciske Saksido-
ve v ulici dell'Olmo ter odnesli za 1300 lir Ekerjev
in slašice.

— V Weissovi trgovini na Korzu so večeraj od-
nesli »poštenj« kupci kos stknenega blaga, vred-
nega 500 lir.

Književnost in umetnost.

E. Kristan: »Tovarna«.
Socialna drama je to, ki zaradi svoje preki-
čede tendence nima velike umetniške vrednosti
ter zaradi svoje neaktualnosti in premašne splo-
šnosti nima bodočnosti. (Kako vse drugačna je n.
pr. Sudermannova »Čast«). Vsek dvogovor, vsaka
scena sili v nauk; združuje se. In ker je ta nauk
jasen in neskrbit, mislim, da je E. Kristan imel na-
men napisati bolj agitatorično namesto literarnega
dela.

V prvih treh dejanjih stoji razmerje med delav-
cem in delodavcem v ospredju. V zadnjem de-
janju pa imamo pred seboj rodbinsko dramo s so-
cijalističnim ozadjem. Tu stoji prvotni okvir na-
mesto slike, še pruden je slika gotova. »Tovarna«
izgubi s tem še več na svoji vrednosti, posebno
še zaradi tega, ker je to dejanje mnogo hladnejše,
in tehnično slabše od prvih treh. Bolje bi bilo, da
bi avtor ostal pri prvotni nalogi, morda bi našel
konec, ki bi dal dramo zaokroženo barvo trojne
vrednosti. Kati smov je bogata in hvaležna, a —
le istinito osebo bi morale hoditi po realnih tleh.
Lepi in tehnično dobri so nastopi delavcev. Tu je
avtor doma.

Prenajera te drame nas je zadovoljila. Uloge so
bile dobro nastudirane in še boljše izvedene. Na-
predok je zaznamovan pri g. Terčiču, Kralju in
Simencu. Brežbožinski in despotični nastop prvega
je stal v lepem kontrastu z mehko, neodločno
igro drugega. Gđ. Gradisarijeva je bila v mehkih
razpoloženjih boljše, kot v energičnih. Samozve-
stne, ukazujoče geste se ji ne posredujejo popo-
stoma.

Ansambelski nastopi hvaljevredni. Scenerija, ka-
kor jo pač znamo. Obisk srednje dober.

Pravilno poudarjamo: zmenila, (zmenika — po-
razgovorila) poročena, naražen, braniči. R.

DOPISI.

Iz podgorjske občine. V nedeljo je »Edinost« po-
ročala nekaj o razmerah v naših krajih. Je res vse
polno zanimivosti pri nas. Več ko polonajni avto,
ki ga je kupil g. komisar, več ko zdravnik, ki ne
zna prav nič slovenskega, več ko vsi samolaski
napisi po cestah, je pa vredna ta: V vasi Obrov
stoji ob cesti velika hiša, ki je občinska last. V
tej hiši sta nastanjeni šola in pošta. Od Božice
naprej je pa v tej hiši tudi gostilna, kjer se pile
in poje in pleše in raja. Ko so se nekateri pritožili
zoper gostilno v šolskem poslopiju, je bil odgovor
hitro pripravljen:

— Samo še to: g. komisar Friderik Sammartino je
pesnik. Zato je slabo napravil tisti, ki ga je po-
stavil za kurenta tako obširni občini. Obklasti pa
svetujemo, naj kar napreje odpravi gostilno iz
šolskega poslopija. Pijančevanje in plesa se naši
otroci preveč nauče drugod.

Krvav začetek novega leta. Iz Gorenjega
Logatca poročajo: Na novo leto zvečer ob 9. uri
je prišlo v gostilni »Pri postilionu« na Kalčitu do
prepira med civilisti in italijanskimi vojaki. Konec
prepira: pobita okna, razbita mize, luči, krožniki,
3 hanko in 1 težko ranjen vojak in 1 mladič. Na me-
stu je bil ustreljen Anton Jernejčič, diunar, 53 let
star iz Blekove vasi. Krogla mu je šla skozi obe
leđi in je bil takoj mrtel. Oblast je navedla pre-
iskavo in nekaj udeležencev zaprla. Kaj je delo
povod poboja, ni znano, najbrže alkohol.

Baltijske pokrajine.

Dandanes se veliko govori o baltijskih pokra-
jinah, toda pri nas se ve zelo malo o teh bivših
ruskih pokrajinah. Začasno vlada tam popoln
kaos. Vemo, da se tam bore Nemci, Rusi, Eston-
ci, Letiži, Litvinci, Poljaki in entente čete, toda
ne ve se, kdo se bori proti komu, ker se vesti,
ki prihajajo od tam, večkrat protislovijo, ali
so pa tako nejasne, da si ni močnice ustvariti
prave slike o tamonjem položaju. Naša naloga
bo, da damo čitateljem v kratkih potezah
glavne značilnosti teh pokrajin, ki naj omogočijo
vsaj nekoliko orientacije v tem kaosu.

Baltijske pokrajine bivšega ruskega cesar-
stva so Estland, Livland in Kurland. Ta no-
menklatura datira še od Petra Velikega, ki
je hotel prepojit svoje cesarstvo z zapadno
kulturo in je v ta namen krstil svoja mesta in
kraje z neruskimi imeni. Odtod tudi St. Peters-
burg (z ukazom od 1914. prekrščen v Petro-
grad), Oranienburg, Kronstadt, Peterhof i. t. d.

Finska.
— Finska ni spadala uradno k baltiskim pokra-
jinam, temveč je bila posebno avtonomno telo
velikega ruskega cesarstva. Finska (Finland,

pri Švedih Finland, dočim jo Finci sami imenu-
jejo Suomenmaa (zemlja jezer in močvirja) je
bila velika kneževina, združena z Rusijo samo
personalno. Car ruski je bil veliki knez finski.
Na severu meji z Norveško, na severovzhodu
in vzhodu z Rusijo (gubernija Arhangelska in
Oloneška), na jugu s Finskim zalivom, na jugo-
vzhodu s petrograjsko gubernijo, na zapadu s
Švedsko. Obal je zelo razvita, polna velikih in
malih zalivov, pred katerimi je množica otokov
in ototičev. Značaj zemlje je zelo podoben
švedskemu: kakor Švedska, tako je tudi Finska
polna jezer. V glavnem je Finska visoka pla-
nota, okoli 150 m nad morsko gladino, dočim
se na severu (v Laplandiji) dvigajo planine,
katerih najvišja točka je na norveški meji
(Haldeja 1258 m). Med rekami je najvažnejša
Tornea, Vouki, ki se izliva v Ladoško jezero,
in Kumo. Med večjimi jezeri sta Enave in
prej omenjeno Ladoško jezero. Večina jezer
je zvezana s kanali, katerih nekoliko se odli-
kuje z najmodernejšimi hidrotehničnimi zgrad-
bami.

Podnebje je hladno, toda zdravo, a najbolj
zdravo ob obali in po gozdovih. — 40° C. ni,
a + 30 stopinj po leti ni nič nenavadnega.
Flora in fauna imata značaj arktične, na jugu
subarktične zone. Gozdovi so večinoma črni.
Roke in jezera imajo veliko rib, toda v zadnjem
času je ribolov precej nazadoval.

Upravno je Finska razdeljena v 9 gubernij
(Finski Län). Površje je za okoli 373.000 km²
večje nego Italija; 41.000 km² odpada na jezera.
Finska ima okoli 2.800.000 prebivalcev (neko-
liko več ko kraljevina Danska), tako da pri-
haja komaj 8'30 prebivalcev na 1 km². Večja
mesta so Helsingfors (sedanje glavno mesto),
Abo (prejše glavno mesto), Tammerfors,
Viiborg in Uleaborg.

Prebivalstvo sestoji večinoma iz Fincev
(2.350.000), ki se dele v južne (Tavaste) in
severne Fince (Karele). Švedov je okoli
350.000; leti pripadajo večinoma intelektualnim
slojem prebivalstva, ki rabijo švedski jezik kot
družabni. Nekoliko švedskih kmetov je samo
na Alandskih otokih in ob obalah. Razum tega
prebiva na Finskem okoli 6000 Rusov, 2000
Nemcev in na skrajnem severu nekoliko Lapov
in ciganov.

Po veroizpovedi se deli prebivalstvo v Lu-
terance (98'14%), pravoslavne (1'71%) in ka-
tolike (0'03%).

Selstvo je na Finskem v zadnjem času zelo
napredovalo. Ze l. 1649 je imela Finska svoje
vseučilišče v Abo, ki je pa zgorelo. Danes je
vseučilišče in višja tehnična šola v Helsing-
forsu. Rektor vseučilišča je bil ruski prestolo-
naslednik. Srednjih šol (večinoma zasebnih) je
okoli 108 s 14.000 dijakih.

Gozdarstvo je na Finskem važnejše ko polje-
delstvo. Žito se večinoma uvaža, ker domači
pridelki ne zadostujejo za porabo prebivalstva.
56% zemlje je pokrito z večinoma črnimi
gozdovi.

Zivinoreja je zadnje čase vsled križanja s tu-
jimi plemeni zelo napredovala. Konji so močni
in vztrajni, toda majhni. Na severu nadome-
stuje konja sob, ki prehodi po zimi do 80 km
na dan.

Rudarstvo je slabo razvito (železo in neko-
liko zlata), dočim se je industrija zadnje čase
vse obilice vodne sile zelo razvila. Najvaž-
nejša je lesna industrija.

Trguje se največ z Rusijo, Nemčijo, Anglijo
in Dansko. Izvažajo se les in lesni produkti, ma-
slo, meso, divjačina, papir in koža, a uvažajo se
žito, kava, tobak, in stroji. Glavni pristanišči
sta Helsingfors in Abo. Mornarica je imela
1902. leta 2645 ladij, med temi 301 parnik.
Železniška, brzojavna in telefonska mreža je
precej razvita. Denarna enota je marka s 100
penni, ki odgovarja 1/4 srebrnega rublja.

Pred vojno je bila Finska konstitucionalna
monarhija. Z manifestom carja Nikolaja II.
l. 1829. je bila avtonomija Finske popolnoma
uničena. Avtonomija Finske je temeljila že od
švedske vladavine (1772) dalje na državnih te-
meljnih zakonih, ki so jih ruski vladarji vedno
potrjevali. Finska je imela svoj stanovski zbor,
v katerem je bilo zastopano plemstvo, kler,
meščanstvo in kmetstvo.

Pred prihodom Fincev v današnje domovino
so stanovali v sedanji Finski Lapi. Pokršče-
vanje Fincev se je začelo v 12. stoletju. V 16.
stoletju je našla v Finski reformacija zelo ugod-
no tla. 1909. je proglasil stanovski zbor v Borgi
carja Aleksandra I. za velikega kneza Finske.
To je bil začetek strankarskih bojev (Tenna-
mani in Svecomanni). L. 1903. se je uvedla
diktatura (Plehoje).

(Dalje prih.)

DAROVI.

— Pevsko društvo »Adria« v Barkovljah se
najiskrenejše zahvaljuje vsem darovalcem daril,
ki so tako pripomogli, da je »Silvestrov večera«
uspel tako lepo. Ziveli!

LISTNICA UREDNIŠTVA.

G. Ivan B. Zagorje na Pivki: Glede one stvari,
za katero si mi pisal, sem dal trikrat vprašati,
končno sem izvedel, da so tržaške oblasti po-
slede postojanskemu civilnemu komisarijatu, in si-
cer že pred poldnevom mesecem. Ako nisi še do-
bil, se obrni torej na civilni komisariat v Po-
stojni.

— TVRDKA —

Alarico Lantschner

v Trstu, Via Roma 28 (bivša ul. delle
Poste) vogal ul. Giorgio Galatti. Zraven
velike pošte. — Telefon 198.

Dvokolesa, motorna kolesa, pri-
tikline, pnevmatični predmeti.
Popravila. — Delo solidno.

Riunione Adriatica di Sicurtà v Trstu.

(Lastna palača). Ustanovljena leta 1838.
Zavarov. proti škodi, povzročeni po ognju, streli
in eksplozijah. Zavarovanja steklenih plošč proti
razbitju. Zavarovanja proti tatvini z vlomom. Za-
varovanja pošiljatev na morju in po suhem. Ži-
vljenjska zavarovanja v najrazličnejših kombinaci-
jah. Delniška glavnica in rezerve dne 31. decem-
bra 1915 K 199.628.992'10. Stauje zavarovalne
glavnice na življenje (31. 12. 1915) K 516.405.849'—
Čukar obstoja družba, je bilo v vseh branah iz-
pazano na škodah K 872.453.443'85. Zastopstva v
vseh deželnih glavnih mestih in važnejših krajih.

ŽEPNI KOLEDAR EDINOSTI

V obliki 6x10 cm.

Obseg: Pol. društvo Edinost, Koledar
za l. 1920, Slovenska krstna imena,
dnevni zapiski, blagajnica za vsak
mesec, letni obračun, prihodi in od-
hodi vlakov, zapisnik za rojstne dneve
in godove, naslovi, kolikovne lestvice
in poštne pristojbine na zasedeno
ozemlje. Koledar na lepem
papirju in v pisnem znan.

CENA 2.50 L

Dobiva se : V tiskarni »Edinost«, v knjigarnah katoliškega
tiskovnega društva v Gorici, pri Avgustu Kraigheru in Logatcu,
v Postojni, Ivan Novak, knjigarna v Pazinu. — Naročniki čez
50 iztov dobijo popust.

Vsi v Veliki Dol

gledališki predstavi

ki se bo vršila
danes, 6. januarja, ob 15.

Upriori se:
»Moč uniforme«, »Dva gluha«
ter razni kupleti.

Svirala bo domača tamburaška godba.
K obilni udeležbi vabi MLADINA.

Naznanilo.

Naznanjamo cenj. odjemalcem,
da smo prejeli veliko množino
istrskega črnega
in
belega vina
dalmatinskega opola poleg itali-
janskih vin. V zalogi imamo tudi
vino chianti v originalnih stekle-
nicah, asti, šampanjec, marsalo,
vermouth, žganja in fina vina v
steklenicah.

Ernest Hočevnar in Marcovich
Trst, ulica XXX. oktobra št. 14, Trst
(prej. Caserma)

Na prosti dražbi

v Auberju št. 21 se proda danes
premoženje, hiša z vrtom in
parcela gozda, vse skupaj
cenjeno 2000 lir.

ZALOGA UR IN ZLATANINE

na veliko izbero so vdobi pri
A. POVN v Trstu
FRG GARIBALDI (BARRIERA) 3.

PARMA, LANDRANI & C.

Podružnica v Trstu
ul. Torbalianca 12. Tel. 10

Socie à Italiane
(italijanska družba)

Edino mazilo, ki ohranja
usnje in ga vzdržuje mehko

CROATIA

Zavarovalna zadruga v
Zagreb, je edina do-
maća zavarovalnica

Ustanovljena 1884 leta. — CENTRALA: Zagreb, v lastni palači, vogal Ma-
rovske in Preradovičeve ulice.

Podružnica v Trstu, ul. Lavatolo 1, II.

Ta zadruga prevzema pod ugodnimi pogoji sledeča zavarovanja: I. Proti po-
žarnim škodam. 1. Zavarovanje zgradb (hiš, gospodarskih zgradb, tovarn).
2. Zavarovanje premičnin (pohištva, prodajalniškega blaga, gospodarskih strojev
itd.). 3. Zavarovanje poljskih pridelkov (žita, sena itd.) II. Zavarovanje
steklenih šip. III. Na življenje. 1. Redna zavarovanja. a) Zavarovanje
glavnice za slučaj doživljenja in smrti. b) Zavarovanje dote. c) življenske rente. —

KALODONT

primerno najboljša zobna krema
edina razprodajalna za Jul. Benečijo

Adolfo Schlesinger — Trst
ulica San Sebastiano št. 4

Skladišče vsakovrsnih igrač,
drobnarij, galanterij, dišav,
mila itd. itd.
— Razpošilja se na deželo. —

PFaff

Stroj za šivanje in vezanje pravi neposredni
Seidel & Neumann in
Singer's Gast & Gasser
Trst, ul. Campanile 19

Bogata zaloga vseh potrebnih
Mehaničnih delavnic za vsako
popravljanje.

D. MRAČEK TRST

Corso 24, I. nadstropje
Ordinira od 9-12 dop. in od 3-6 pop.
Brezbolno izdiranje zob, plimobiranje in umetni zobje

JADRANSKA BANKA

Dela glav. K 30.000.000, Rezerva K 8.500.000
Centrala: TRST

Via Cassa di Risparmio 5 — Via S. Nicolò 9

Podružnice: Dubrovnik, Dunaj, Kobar, Ljub-
ljana, Metković, Opuzla, Split, Sibenik, Zadar
Ekspozitura: Kranj.

Obavlja vse v bančno stroko spadajoče posle

Sprajama vlogo

na hranilne knjižice proti 3/4%, letnim obre-
stim v omejeno-prometu proti 3/4% letnim o-
brestim. Na odpoved navezane zneske spre-
jema po najugodnejših pogojih, ki se imajo
pogoditi od slučaja do slučaja.

Daje v najem varnostna predla (Solas dayrillit).

Blagajna posluje od 9.30—12.30 in 14.30—16

ECLA

SENZA ACIDI
NON CORRODE
ANTIORBIDISCE
LE CARATURE